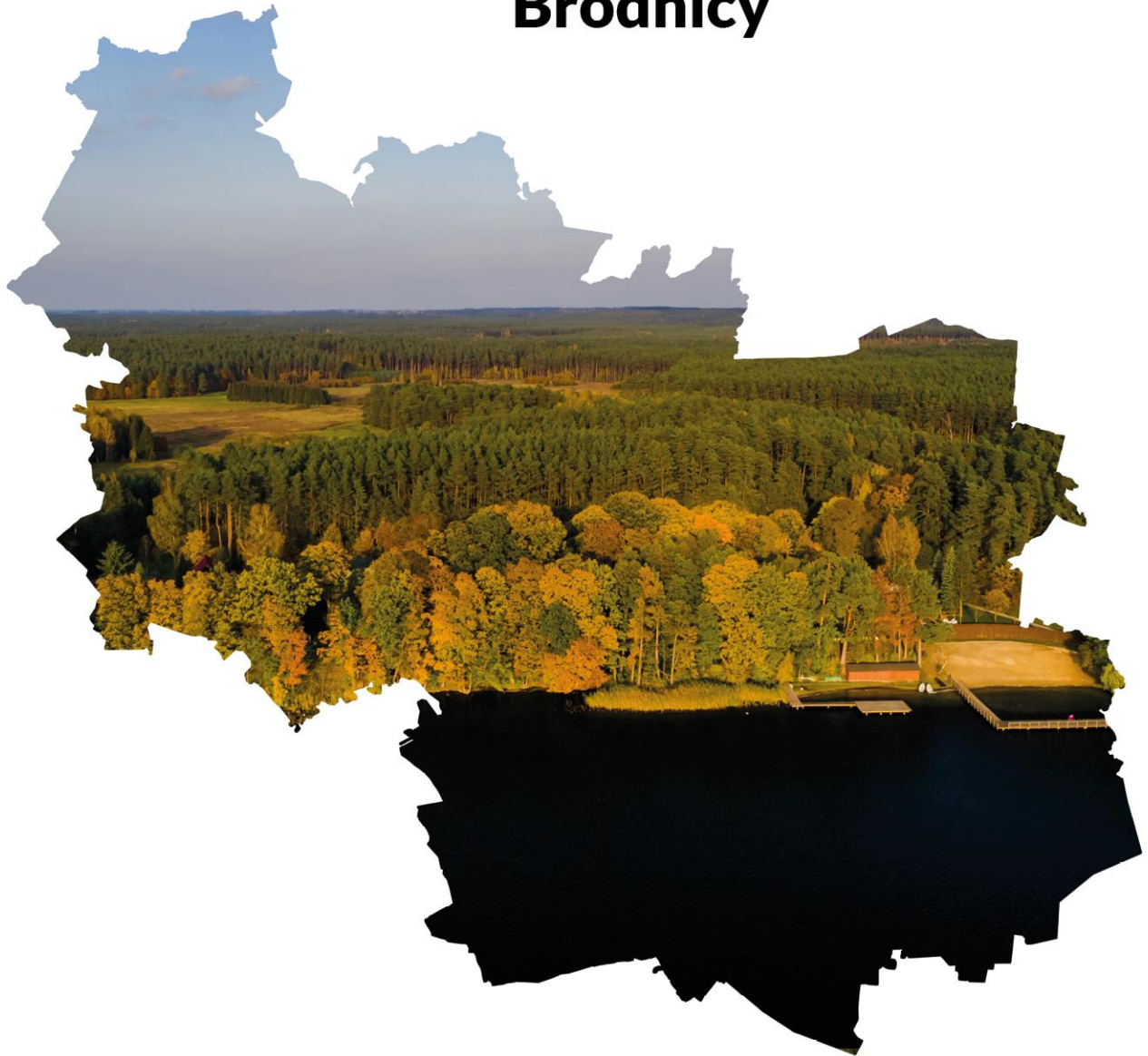

Strategia terytorialna Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Brodnicy

OPEN THE BOX

MIASTO
KOMPETENCJE DLA ROZWOJU

OPRACOWANIE W ZAKRESIE:

Strategia terytorialna Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Brodnicy

WYKONANY NA ZLECENIE:

Gmina Zbiczno

ul. Szosa Brodnicka 53

87-305 Zbiczno

PRZEZ ZESPÓŁ REDAKCYJNY:

FUNDACJA MIASTO | OPEN THE BOX

Jakub Jaźwiec, MBA, ekspert strategiczny,

Piotr Górka, ekspert strategiczny,

Paweł Kowalski, ekspert strategiczny,

we współpracy z przedstawicielami samorządów OPPT Brodnicy (Grupa Robocza)

MARZEC 2023

Skład samorządów objętych opracowaniem:

Gmina Bartniczka

Gmina Bobrowo

Gmina Brodnica

Gmina Brzozie

Gmina Miasta Brodnicy

Gmina Osiek

Gmina Świedziebnia

Gmina Zbiczno

Miasto i Gmina Górzno

Miasto i Gmina Jabłonowo Pomorskie

Powiat brodnicki

SPIS TREŚCI

1.	Wstęp	5
1.1.	Metodologia prac	6
2.	Synteza diagnozy	9
2.1.	Charakterystyka obszaru funkcjonalnego	11
2.2.	Analiza statystyczna	15
2.3.	Wyniki badań społecznych	21
2.4.	Analiza zdiagnozowanych uwarunkowań rozwojowych.....	23
2.5.	Analiza powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych	27
3.	Cele OPPT i ich operacjonalizacja	31
3.1.	Wizja OPPT Brodnicy	31
3.2.	Cele strategiczne OPPT Brodnicy	33
3.3.	Kierunki działań strategicznych	34
3.4.	Zgodność logiczna celów strategicznych	38
4.	Projekty	56
4.1.	Proces identyfikacji i wyboru projektów	56
4.2.	Lista projektów	57
4.3.	Powiązanie pomiędzy projektami.....	59
4.4.	Produkty i rezultaty projektów	60
5.	Warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii.....	61
5.1.	Obowiązki i aktualizacja strategii	62
5.2.	Funkcja strategii terytorialnej w realizacji lokalnych polityk	63
5.3.	Monitorowanie i ocena wdrażania.....	63
6.	Opis procesu angażowania partnerów społeczno-gospodarczych .	68
6.1.	Partycypacja społeczna na etapie przygotowywania strategii	69
6.2.	Partycypacja społeczna na etapie wdrażania i oceny strategii.....	77
7.	Źródła finansowania.....	79
7.1.	Program regionalny	79
7.2.	Programy krajowe.....	83
7.3.	Pozostałe źródła finansowania	84
	Wykaz tabel i ilustracji.....	86

1. WSTĘP

Strategia terytorialna Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Brodnicy (OPPT Brodnicy) definiuje kluczowe kierunki dotyczące rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru powiatu brodnickiego, wynikające z istniejących uwarunkowań społecznych, ekonomicznych, środowiskowych i infrastrukturalnych, będące podstawą jego konkurencyjności.

Dokument został opracowany w ramach procesu przygotowania Strategii Terytorialnej dla OPPT Brodnicy, która uwzględnia syntezę diagnozy wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, wyłonionych wizji i celów strategicznych wraz z listą projektów proponowanych do realizacji oraz sposobów realizacji strategii. Materiał został opracowany przez ekspertów Fundacji Miasto we współpracy z reprezentantami samorządów OPPT Brodnicy (Grupa Robocza).

Celem dokumentu jest określenie pożądaných wyzwań i kierunków rozwojowych OPPT Brodnicy, mających na celu poprawę jakości życia jego mieszkańców, a także wzrost konkurencyjności poszczególnych Partnerów łącznie. Strategia jest wynikiem podjętych decyzji strategicznych – wyboru kluczowych kierunków rozwojowych i koncentracji interwencji na wyzwaniach, wypracowanych w procesie uspołecznionym, których efektem jest propozycja kluczowych projektów strategicznych i zarysów projektów uzupełniających.

Niniejsza Strategia terytorialna przewidziana jest na lata 2023-2032 i ma być podstawą do kształtowania propozycji projektów i inwestycji do realizacji w oparciu o wyznaczoną wizję obszaru i cele strategiczne, w tym w szczególności do realizacji działań w oparciu o pozyskane środki zewnętrzne publiczne i prywatne. W opracowaniu uwzględniono dostępne dane zastane i wygenerowane w trakcie procesu, wnioski z przeprowadzonego procesu diagnostycznego. Opracowano uporządkowane logicznie i procesowo matryce i tabele strategiczne wraz z opisem kontekstu i rekomendacji w zakresie zidentyfikowanych obszarów interwencji, które odpowiadają wymaganiom interwencji zintegrowanej w ramach instrumentów opisanych w założeniach Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027.

Strategia składa się z czterech zasadniczych części (tj. diagnostycznej, strategicznej, wdrożeniowej oraz włączenia społecznego w jej realizację). W części diagnostycznej sformułowano syntetycznie najistotniejsze wnioski wynikające z przygotowanego Raportu diagnostycznego OPPT Brodnicy, ukazującego deficyty obszaru ograniczające jego rozwój oraz identyfikujące potencjały wewnętrzne będące podstawą dla ukierunkowania rozwoju. Część strategiczna określa pożądane kierunki rozwojowe, przedstawione w formie wizji i celów strategicznych obszaru. Część wdrożeniowa zawiera propozycję projektów strategicznych i zarysów projektów uzupełniających wraz z systemem realizacji strategii oraz źródeł finansowania

zaplanowanych działań. W części ostatniej opisano zaangażowanie społeczne w procesie przygotowania, realizacji i oceny strategii.

1.1. METODOLOGIA PRAC

Niniejsze opracowanie jest wynikiem prac Zespołu Autorskiego opracowującego Strategię terytorialną OPPT Brodnicy. Prace strategiczne są konsekwencją poprzedniego etapu – diagnostycznego, w ramach którego zidentyfikowano wewnętrzne potencjały oraz ograniczenia będące podstawą do ukierunkowania rozwoju. Prace nad częścią strategiczną trwały od stycznia do marca 2023 roku i objęły wyselekcjonowany zakres zagadnień i narzędzi strategicznych.

Niniejszy dokument został opracowany na podstawie kilku zasadniczych grup źródeł oraz narzędzi i danych strategicznych:

Raport diagnostyczny

Wnioski wynikające z przeprowadzonej **analizy w ramach Raportu Diagnostycznego**, w tym w szczególności: zidentyfikowane potencjały obszaru (zasoby i produkty); bariery, problemy, deficyty obszaru; determinanty potrzeb rozwojowych obszaru; kluczowe wyzwania, kierunki interwencji i współpracy.

Dane statystyczne

Ogólnodostępne zastane, dotychczas istniejące dane, informacje i dokumenty o charakterze strategicznym, analitycznym, statystycznym (strategie, opracowania diagnostyczne, badania, raporty, sprawozdania, bilanse, itd.). Podstawowymi kryteriami ich wykorzystania były: aktualność, merytoryczny związek z problematyką diagnozy oraz jakość – rzetelność źródła.

Monitor Rozwoju Lokalnego (MRL)

Specjalnie przygotowane, uzupełnione i zasilone danymi na potrzeby procesu, dostępne pod adresami: <https://gminy.monitorrozwoju.pl/> (MRL Gminy) i <https://analizy.monitorrozwoju.pl/> (MRL Analizy).

MRL stanowi kompleksową bazę statystyczną pogrupowaną w kluczowe kategorie i obszary rozwojowe skupione wokół trzech wymiarów: gospodarczego, społecznego i środowiskowo-przestrzennego. MRL zawiera najbardziej aktualne dane dostępne w źródłach publicznych, zebrane dla poszczególnych lat, w celu wykazania aktualnej sytuacji, ale również dynamiki zmian i potencjalnych trendów rozwojowych.

Matryce logiczne

Narzędzie pozwalające na przedstawienie i powiązanie istotnych zagadnień w uporządkowany sposób, przygotowane dla określenia zachodzących relacji funkcjonalnych oraz przyczynowo-skutkowych w zakresie problemów (drzewo problemów) i celów (drzewo celów) dla całego obszaru. Matryce wypracowano w toku prac warsztatowych w okresie luty-marzec 2023 roku wspólnie z przedstawicielami samorządów OPPT Brodnicy.

Głównym celem matryc było zidentyfikowanie kluczowych problemów (wyzwań), celów strategicznych (kierunków) wspólnych dla całego obszaru, uzupełnionych o kluczowe zależności przyczynowo-skutkowe dla poszczególnych problemów, celów i potrzeb (geneza, skutki). Pozwoliło to na zobrazowanie faktycznego ciągu logicznego dla wybranych zagadnień.

Fiszka projektów kluczowych

Narzędzie do opracowania kluczowych projektów, ich założeń, celów i efektów. Przygotowane w lutym i marcu 2023 roku.

Głównym celem fiszki było zebranie opracowanych propozycji projektowych, wraz z kluczowymi danymi dla określonych projektów strategicznych i ich założeń.

Matryca wskaźników

Narzędzie porządkujące oczekiwane efekty (rezultaty) strategiczne realizowanych interwencji.

Celem matrycy było określenie wskaźników rezultatu strategicznego na potrzeby monitoringu celów strategicznych wraz z podstawowymi informacjami niezbędnymi do monitoringu.

Spotkania z interesariuszami

Kluczowy element współpracy i uspołecznienia z grupą dostarczającą szerokiej wiedzy i informacji o sytuacji na obszarze, zapewniając różnorodność wniosków i propozycji w trakcie całego procesu.

Głównym celem narzędzia było zapewnienie współpracy partnerskiej najważniejszych przedstawicieli, reprezentantów, liderów obszaru, z czterech grup interesów (liderów administracji, liderów gospodarki, liderów sektora społecznego i liderów opinii). Pozwoliło to na uzyskanie zróżnicowanych ocen i opinii od reprezentantów kluczowych środowisk w zakresie rozwoju obszaru.

Spotkania Grupy Roboczej i Zespołu Doradczego

Cykliczne narzędzie pomocnicze, w formie spotkań zdalnych odbywających się w pełnej reprezentacji i w stałych terminach z udziałem kluczowych przedstawicieli samorządów OPPT Brodnicy.

Głównym celem narzędzia była ciągła i transparentna komunikacja, współuczestniczenie wszystkich stron w procesie diagnostycznym oraz sprawne wykorzystanie pozostałych narzędzi, wypracowanie kluczowych wniosków oraz zatwierdzanie poszczególnych zadań.

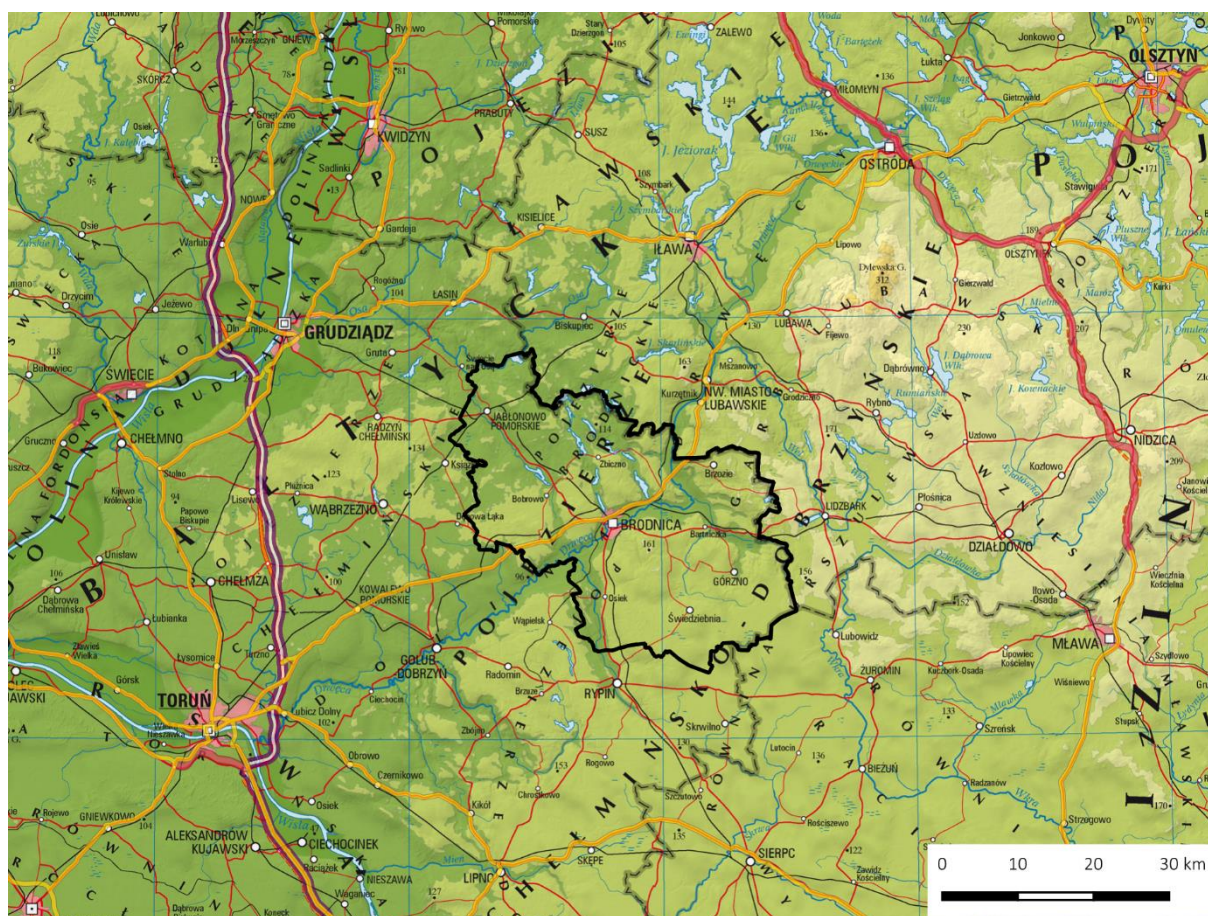
2. SYNTEZA DIAGNOZY

Obszar objęty procesem strategicznym, czyli tzw. Obszar Prowadzenia Polityki Terytorialnej Brodnicy, obejmuje w całości teren powiatu brodnickiego i niżej wymienione samorządy:

- Gmina Bartniczka
- Gmina Bobrowo
- Gmina Brodnica
- Gmina Brzozie
- Gmina Miasta Brodnicy
- Gmina Osiek
- Gmina Świedziebna
- Gmina Zbiczno
- Miasto i Gmina Górzno
- Miasto i Gmina Jabłonowo Pomorskie
- Powiat brodnicki

Wymienione w tym składzie i na tym obszarze samorządy tworzą partnerstwo i współpracują w formie **porozumienia komunalnego** wynikającego z zawartego w dniu 4 października 2022 r. „Porozumienia w sprawie powierzenia zadań związanych z realizacją Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Brodnicy”, gdzie **liderem jest Gmina Zbiczno**, a pozostałe samorządy stanowią strony tego porozumienia.

Rysunek 1: Położenie OPPT Brodnicy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUGiK oraz GDDKiA

Wszystkie samorządy wchodzące w skład OPPT Brodnicy **są położone w województwie kujawsko-pomorskim, w powiecie brodnickim**, przy granicy z województwem warmińsko-mazurskim i częściowo mazowieckim. Samorządy te **są połączone liniowo**, graniczą bezpośrednio ze sobą, tworząc spójny i zintegrowany obszar administracyjny z głównym ośrodkiem centralnym – Miastem Brodnicą, a także dwiema gminami o statusie miejsko-wiejskim – Górzno i Jabłonowo Pomorskie. Tym samym cały obszar powiatu brodnickiego jest objęty obszarem OPPT.

Pod względem przyrodniczym cały obszar OPPT charakteryzuje się **przyjaznymi warunkami naturalnymi** z dużą ilością terenów zielonych, lasów oraz naturalnych cieków i zbiorników wodnych, w szczególności jezior.

Biorąc pod uwagę walory gospodarcze występujące na obszarze powiatu dominującą pozycję gospodarczą odgrywa produkcja rolnicza, w której przeważa uprawa zbóż ozimych oraz chów bydła mlecznego i opasowego. Zasadniczo silnym i zróżnicowanym ośrodkiem przemysłowym jest miasto powiatowe Brodnica. Obszar powiatu pełni generalnie typowe funkcje osadnicze i społeczne.

Powierzchnia całego powiatu wynosi około 1040 km². Łączna liczba ludności na obszarze wynosi około 78784 osób, co daje średnią gęstość zaludnienia na poziomie prawie 76 osób/km².

Mimo różnorodności występujących między członkami porozumienia, obszar ten jest stosunkowo **jednolity i spójny administracyjnie**. Świadczyć o tym mogą choćby uwarunkowania przyrodnicze, polityka ochrony środowiska oraz przeważająca produkcja rolnicza w indywidualnych gospodarstwach, uzupełniona centralnie funkcjami miasta powiatowego. Ponadto cały obszar OPPT charakteryzuje się licznymi zabytkami architektury, w szczególności obiektami kultu religijnego w stylu gotyckim. Obszar łączy również wspólna sieć dróg publicznych i kolejowych oraz centralny ośrodek miejski – Brodnica – stolica powiatu.

W poniższej części rozdziału zostały opisane kluczowe wnioski i komentarze wynikające z przeprowadzonej diagnozy obszaru wyłącznie w **formie syntetycznej** (skróconej), natomiast pełen raport diagnostyczny, uwzględniający wątki pogłębione, znajduje się w załączniku nr 1 do niniejszej strategii.

2.1. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU FUNKCJONALNEGO

Gminy wchodzące w skład obszaru sklasyfikować można według poniższej typologii.

Tabela 1: Typologia gmin

Gmina Bartniczka	
Funkcja wiodąca gminy	H4_GW: Intensywna funkcja rolnicza
Typ obszaru problemowego	Nie dotyczy
Rodzaj obszaru problemowego	Nie dotyczy
Gmina Bobrowo	
Funkcja wiodąca gminy	H4_GW: Intensywna funkcja rolnicza
Typ obszaru problemowego	Nie dotyczy
Rodzaj obszaru problemowego	Nie dotyczy
Gmina Brodnica	
Funkcja wiodąca gminy	H4_GW: Intensywna funkcja rolnicza
Typ obszaru problemowego	Nie dotyczy
Rodzaj obszaru problemowego	Nie dotyczy
Gmina Brzozie	
Funkcja wiodąca gminy	G4_GW: Funkcje pozarolnicze
Typ obszaru problemowego	Nie dotyczy
Rodzaj obszaru problemowego	Nie dotyczy
Gmina Miasta Brodnicy	
Funkcja wiodąca gminy	E2_GM: Ośrodki wielofunkcyjne
Typ obszaru problemowego	Nie dotyczy
Rodzaj obszaru problemowego	Nie dotyczy
Gmina Osiek	
Funkcja wiodąca gminy	H4_GW: Intensywna funkcja rolnicza

Typ obszaru problemowego	Wewnętrzne peryferyjne
Rodzaj obszaru problemowego	Ekonomiczne
Gmina Świdziebnia	
Funkcja wiodąca gminy	H4_GW: Intensywna funkcja rolnicza
Typ obszaru problemowego	Wewnętrzne peryferyjne
Rodzaj obszaru problemowego	Społeczno-ekonomiczne
Gmina Zbiczno	
Funkcja wiodąca gminy	G4_GW: Funkcje pozarolnicze
Typ obszaru problemowego	Nie dotyczy
Rodzaj obszaru problemowego	Nie dotyczy
Miasto i Gmina Górzno	
Funkcja wiodąca gminy	G3_GMW: Funkcje pozarolnicze
Typ obszaru problemowego	Nie dotyczy
Rodzaj obszaru problemowego	Nie dotyczy
Miasto i Gmina Jabłonowo Pomorskie	
Funkcja wiodąca gminy	H3_GMiW: Intensywna funkcja rolnicza
Typ obszaru problemowego	Wewnętrzne peryferyjne
Rodzaj obszaru problemowego	Społeczne

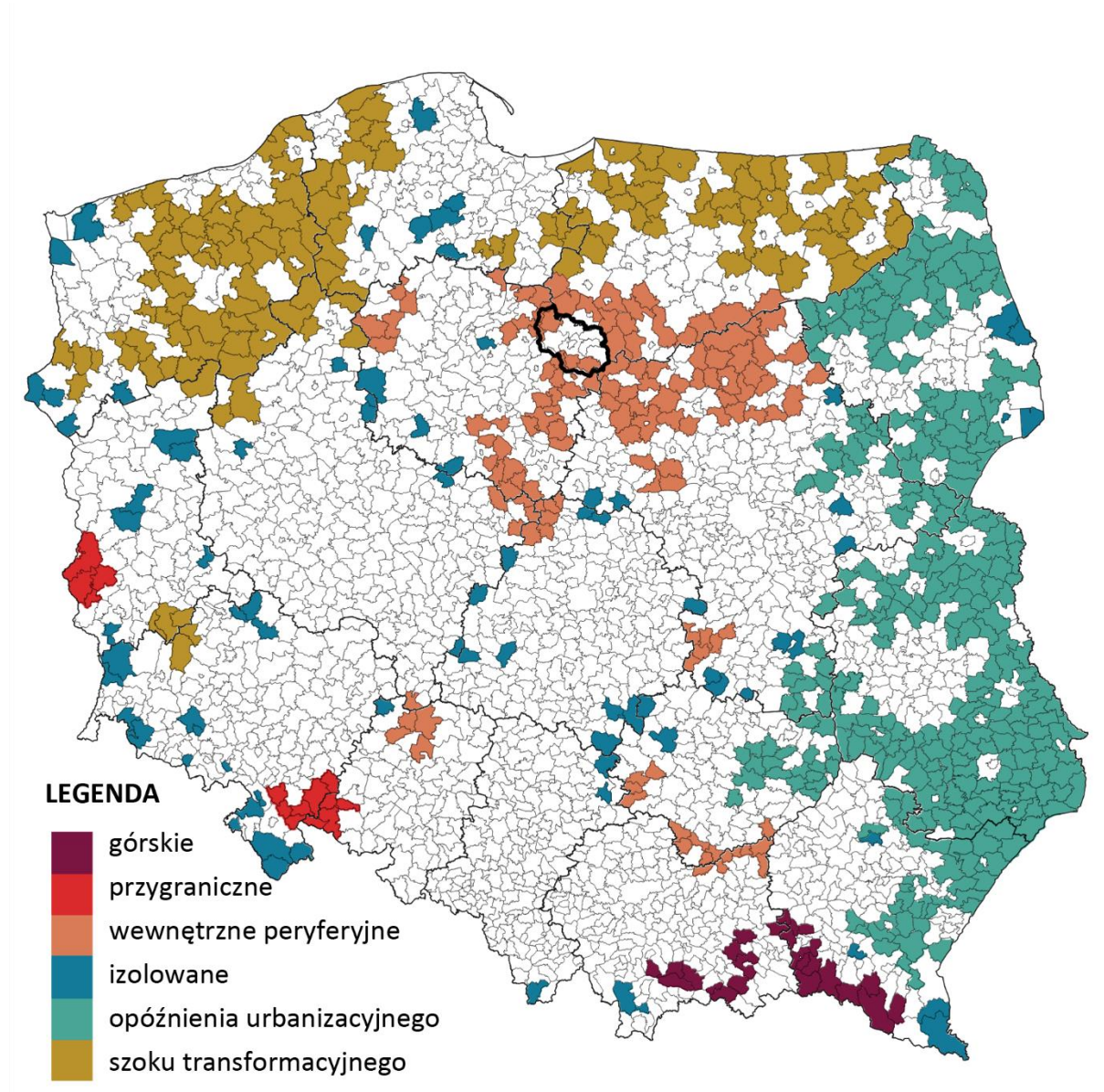
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Aktualizacji delimitacji obszarów problemowych w Polsce na 2018 rok (P. Śleszyński z zespołem. Warszawa, 13 grudnia 2019 r.)

Większość gmin powiatu pełni funkcje rolnicze, jedynie cztery z nich pełnią inną funkcję – pozarolniczą (Brzozie, Zbiczno, Górzno) lub ośrodka wielofunkcyjnego (Miasto Brodnica).

Trzy gminy mają charakter problemowy – wewnętrzny peryferyjny. Na podstawie wiedzy o rodzaju dominujących problemów oraz badań terenowych przeprowadzonych w roku 2018, przedstawiono rekomendacje o charakterze systemowym, mogące służyć przeciwdziałaniu marginalizacji jednostek zaliczonych do typu „wewnętrzne peryferyjne”:

- zniesienie barier instytucjonalnych w korzystaniu z usług publicznych w innych jednostkach (w tym w sąsiednich województwach);
- poprawa sytuacji planistycznej gmin (woj. kujawsko-pomorskie);
- podjęcie współpracy jednostek po obu stronach granic województw w zakresie wspólnego wykorzystania usług publicznych oraz lepszego powiązania transportem publicznym;
- lepsze dowiązanie lokalnej sieci drogowej do autostrad i dróg ekspresowych;
- wsparcie wybranych inwestycji transportowych (np. droga ekspresowa S10).

Rysunek 2: Charakterystyka obszarów problemowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Aktualizacji delimitacji obszarów problemowych w Polsce na 2018 rok (P. Śleszyński z zespołem, Warszawa, 13 grudnia 2019 r.)

Jednocześnie pięć gmin powiatu zostało określonych w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, jako gminy zagrożone trwałą marginalizacją¹:

- Bobrowo
- Brzozie
- Jabłonowo Pomorskie
- Osiek

¹ Lista gmin zagrożonych trwałą marginalizacją: programowanie 2021-2027, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)

- Świdziebnia

Z punktu widzenia polityki prowadzonej przez Województwo Kujawsko-Pomorskie, obszarowi temu nadano określone znaczenie i funkcje oraz udostępniono odpowiednie narzędzia wsparcia. Polityka terytorialna województwa kujawsko-pomorskiego w okresie 2021-2027 zakłada pięć poziomów potrzeb i funkcji poszczególnych terytoriów:

- I – SOR – rozwój funkcji o znaczeniu ponadregionalnym tworzących relacje i powiązania międzyregionalne i międzynarodowe oraz regionalnym realizowanych dla mieszkańców WK-P: poziom ZIT Bydgoszcz i ZIT Toruń.
- II – budowanie relacji wewnętrznych i podnoszenie potencjału rozwojowego MOFOW Bydgoszczy i Torunia: poziom ZIT Bydgoszcz i ZIT Toruń.
- III – budowanie relacji wewnętrznych i podnoszenie potencjału rozwojowego MOF ośrodków regionalnych (Grudziądz, Inowrocław i Włocławek): poziom ZIT.
- **IV – poziom miast powiatowych, ich obszarów funkcjonalnych, mający wpływ na kształtowanie warunków dla wysokiej jakości życia (usługi publiczne typowe dla poziomu powiatu) oraz konkurencyjności gospodarczej i rynków pracy: poziom IIT.**
- V – inicjatywy oddolne realizowane w oparciu o liderów lokalnych (obszar objęty LSR), odpowiada zasięgowi działania LGD: poziom RLKS.

OPPT Brodnicy znajduje się na **czwartym poziomie – powiatowym**, które jako OF określa swoją strategię, a planowane do osiągnięcia rezultaty determinować będzie dedykowane wsparcie w ramach Funduszy Europejskich. Strategia OPPT będzie określać kierunki wsparcia i projekty dostosowane do specyfiki danego obszaru, zgodnie z przyjętymi założeniami rozwojowymi dla tego poziomu polityki terytorialnej – tj. na budowaniu warunków wysokiej jakości życia i usług publicznych, działań dla turystyki z zachowaniem i ochroną walorów środowiska i promocją działań zrównoważonych².

² Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027, dokument zatwierdzony Uchwałą nr 41/1604/22 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 19 października 2022 r.

Rysunek 3: Instrumenty Polityki Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Źródło: Opracowanie Departament Funduszy Europejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego

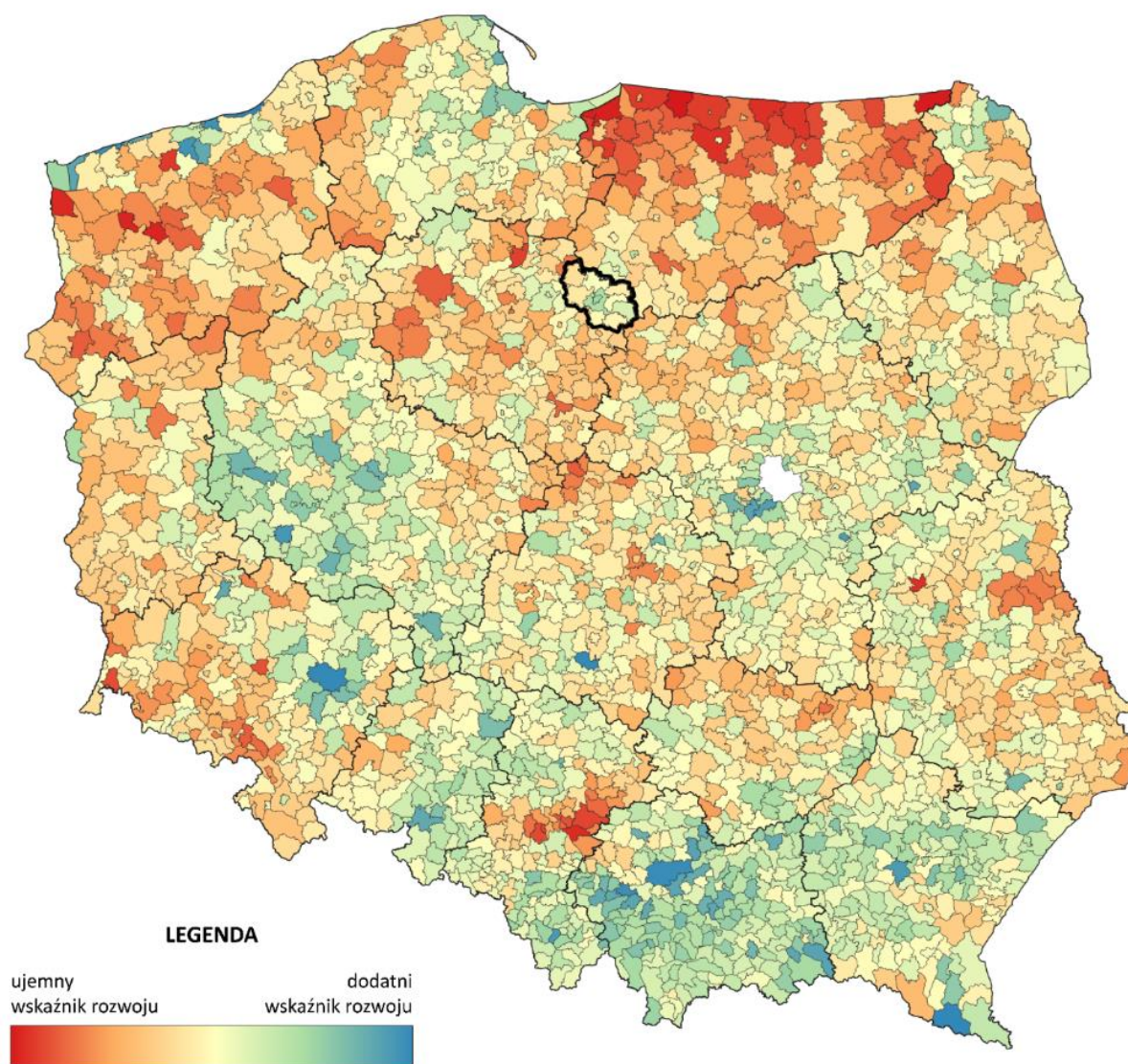
2.2. ANALIZA STATYSTYCZNA

Portret statystyczny przygotowano dla zobrazowania sytuacji społeczno-gospodarczej i środowiskowo-przestrzennej obszaru OPPT Brodnicy. Zgodnie z teorią zrównoważonego rozwoju przeanalizowano trzy wymiary rozwoju: **społeczny, gospodarczy i środowiskowo-przestrzenny**.

2.2.1. Wymiar społeczny

Społeczny wskaźnik rozwoju obszaru wskazuje, iż sytuacja w roku 2021 w obszarze powiatu brodnickiego (z wyjątkiem Gminy Brodnica i Miasta i Gminy Górzno) jest słabsza niż średnia dla grupy referencyjnej.

Rysunek 4: Społeczny wskaźnik rozwoju na tle kraju (2021)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Monitora Rozwoju Lokalnego

Z punktu widzenia przeprowadzonych badań i analiz własnych w trakcie procesu dotyczących wymiaru społecznego, zauważalne są **duże ruchy migracyjne w obu kierunkach**, ale także **rozwój przestrzeni pod indywidualną i wielorodzinną zabudowę** sprzyjający osiedlaniu się na tym obszarze, jako **atrakcyjnym miejscu do zamieszkania** w ostatnich latach. Z tego względu wybrzmiewa **konieczność interwencji w infrastrukturę publiczną**, w tym przede wszystkim

komunikacyjną, edukacyjną, medyczną, czasu wolnego, turystyki, rekreacji oraz zasoby komunalne – wszystko dla zwiększenia poziomu atrakcyjności osiedleńczej obszaru i dalszego zachęcenia do zamieszkania tutaj.

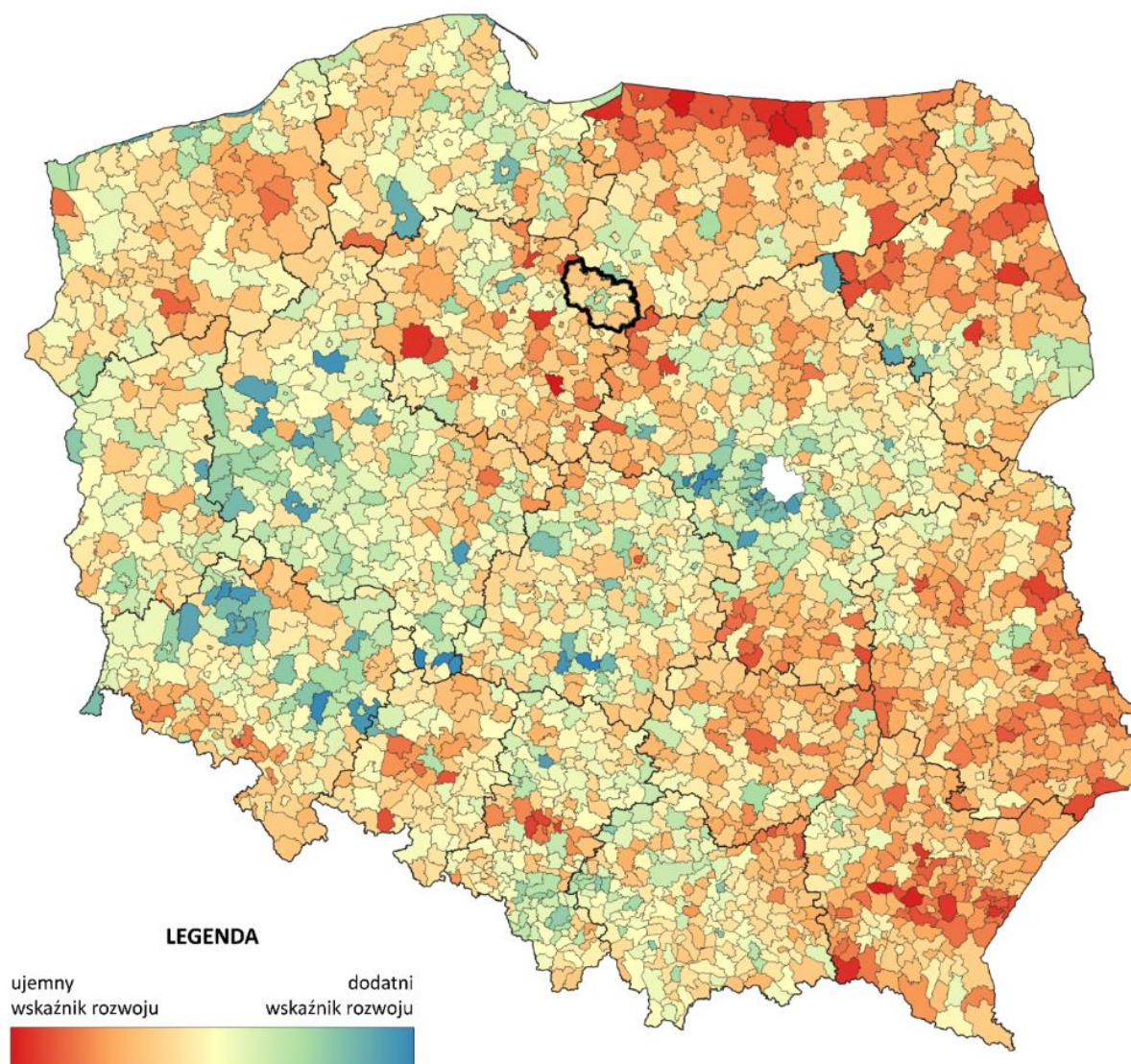
Z drugiej strony wyraźnie dostrzega się również postępujące starzenie się społeczeństwa i konieczność zwrócenia uwagi na **politykę senioralną** i dostępność specjalistycznej oferty w tym zakresie.

Ważnym aspektem pozostaje kwestia **aktywizacji różnych grup społecznych**, zarówno w wymiarze horyzontalnym (jednorodnym), jak i wertykalnym (różnorodnym), w celu zwiększania aktywności obywatelskiej i społecznej, budowania tożsamości lokalnej, wyszukiwania i wzmacniania istniejących i potencjalnych liderów społecznych.

2.2.2. Wymiar gospodarczy

Gospodarczy wskaźnik rozwoju obszaru wskazuje, iż sytuacja w roku 2021 w obszarze powiatu brodnickiego (z wyjątkiem Gminy Brodnica) jest słabsza lub dużo słabsza niż średnia dla grupy referencyjnej.

Rysunek 5: Gospodarczy wskaźnik rozwoju na tle kraju (2021)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Monitora Rozwoju Lokalnego

Z punktu widzenia przeprowadzonych badań i analiz własnych w trakcie procesu, obszar szeroko rozumianego rynku pracy ważnym **obszarem zainteresowania strategicznego**, omawianym i wykazywanym w toku pracy. Szczególnie w kontekście dwóch zjawisk – niskiej zastępowalności pokoleń na rynku pracy, pomimo względnie wysokiej podaży pracy i „rynku pracownika”, oraz **słabszej jakości oferty pracy** dostępnej dla mieszkańców powiatu. Składa się na to przede wszystkim **niska atrakcyjność wynagrodzeń lokalnej gospodarki**, pomimo w miarę wysokiej **aktywności gospodarczej**.

Pozytywnie warto odnotować **rosnące zróżnicowanie lokalnej gospodarki**, ale nadal bez wyraźnego udziału przedsiębiorstw innowacyjnych i opartych o nowe technologie – gwarantujących stały rozwój gospodarczy i najatrakcyjniejsze oferty pracy. W obszarze powiatu zauważany jest **deficyt mocnych, opartych o wiedzę**

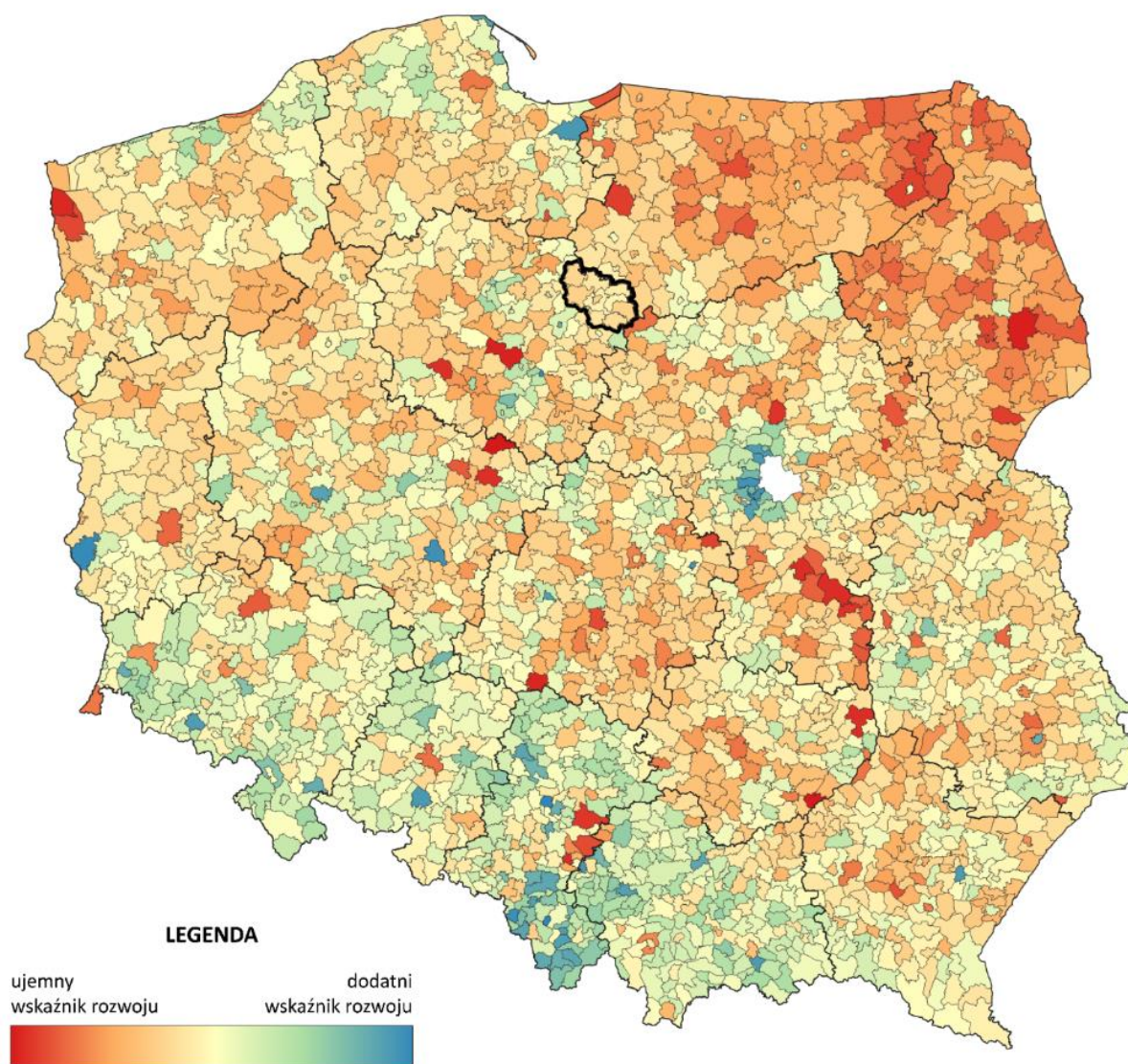
podmiotów gospodarczych, rozwijających się i oferujących pracę dla wykwalifikowanej kadry. Jednocześnie **niewystarczająca oferta usług edukacyjnych** kształcących specjalistów powoduje zasilanie lokalnego rynku jedynie osobami o niskim bądź średnim poziomie kwalifikacji, oraz **niskiej zdolności do samodzielnego tworzenia nowych, atrakcyjnych miejsc pracy**. W OPPT Brodnicy dostrzega się konieczność podjęcia aktywności w tym obszarze, w celu wykorzystania potencjału i poprawy sytuacji na rynku pracy.

Właściwym kierunkiem jest również wykorzystanie potencjału środowiska naturalnego do tworzenia oferty **ekologicznych produktów lokalnych**, proponowanych przez lokalnych wytwórców i przedsiębiorców, stanowiących ważne uzupełnienie o znaczeniu gospodarczym.

2.2.3. Wymiar środowiskowo-przestrzenny

Środowiskowo-przestrzenny wskaźnik rozwoju obszaru wskazuje, iż sytuacja w roku 2021 w obszarze powiatu brodnickiego jest słabsza niż średnia dla grupy referencyjnej.

Rysunek 6: Środowiskowo-przestrzenny wskaźnik rozwoju na tle kraju (2021)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Monitora Rozwoju Lokalnego

Z punktu widzenia przeprowadzonych badań i analiz własnych w trakcie procesu, obszar szeroko rozumianego zasobu środowiska był wskazywany jako jedna z **kluczowych determinant rozwojowych**, wokół której warto budować potencjał rozwojowy obszaru. Zauważalny jest **wyjątkowy walor lasów, jezior, rzeki Drwęcy, ukształtowania terenu, czystego powietrza, wody i przyjaznego „zielonego” klimatu**. Wyzwaniem będzie kierunek **wykorzystania obszarów**

prawnie chronionych (parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000), zachowanie ich walorów, ale możliwość **zwiększenia dostępności** tych obszarów dla mieszkańców oraz osób z zewnątrz. Wyzwaniem mogą być również **inwestycje energetyczne** oraz zwiększenie potencjału przetwarzania i wykorzystania odpadów (recykling). Samorządy powiatu brodnickiego z uwagi na dużą powierzchnię objęte są jedynie **częściowo planem zagospodarowania** i korzystają z polityki jednostkowych decyzji o warunkach zabudowy.

Obszar szeroko rozumianej dostępności komunikacyjnej, zarówno wewnętrznej, ale w szczególności zewnętrznej, był jednym z **kluczowych obszarów problemowych**, omawianych i wykazywanych w toku pracy. Kwestie te były podnoszone jako podstawowe potrzeby, jako jedna z **podstawowych przyczyn depopulacji obszaru i ograniczonej atrakcyjności miejsca** (turystyka, edukacja, rynek pracy). **Dostępność wewnętrzna** wybrzmiewa szczególnie w potrzebach przemieszczania się do **lokalnych miejsc pracy, placówek oświatowych**, ale także wykorzystania zasobów i potencjałów turystycznych, rekreacyjnych i **szeroko rozumianego przemysłu czasu wolnego**. Dużą uwagę zwraca **brak alternatywnych środków komunikacji** i deficyty w infrastrukturze w tym obszarze (ścieżki pieszo-rowerowe), co w przypadku terenów o **wysokich walorach przyrodniczych** ma szczególne znaczenie. **Dostępność zewnętrzna** ograniczona przez peryferyjną lokalizację powiatu, utrudnia dostępność do **rynku pracy**, ale też **zmniejsza potencjał osiedleńczy, inwestycyjny i turystyczny** obszaru. W OPPT Brodnicy dostrzega się konieczność podjęcia aktywności w tym obszarze, w celu odwrócenia tych negatywnych trendów.

2.3. WYNIKI BADAŃ SPOŁECZNYCH

Proces strategiczny obszaru OPPT Brodnicy, obejmował włączenie społeczności lokalnej (partycypację). Elementem pośredniej partycypacji społecznej były trzy kluczowe badania opinii społecznej – mieszkańców (badanie powszechne), lokalnych liderów (kluczowi interesariusze obszaru) oraz młodzieży (kluczowa grupa społeczna deklarująca swoją przyszłość).

Analizując wnioski z przeprowadzonego badań wśród mieszkańców OPPT Brodnicy, lokalnych liderów i młodzieży, można wyciągnąć wspólne wnioski i spostrzeżenia.

Wszyscy badani jako **najsilniejsze strony** obszaru powiatu brodnickiego wymieniali:

- **Jakość i czystość środowiska naturalnego (powietrza, wody, zieleni),**
- **Bezpieczeństwo,**
- **Atrakcyjność turystyczna (przyrodnicza i kulturowa)**

Dla mieszkańców i młodzieży równie ważne okazały się:

- Więzy i tradycje rodzinne

Dla liderów i młodzieży:

- Estetyka otoczenia i jakość przestrzeni publicznej

A dla każdej z tych grup indywidualnie:

- Lokalny patriotyzm, dziedzictwo i historię (mieszkańcy),
- Estetyka otoczenia i jakość przestrzeni publicznej (liderzy),
- Relacje międzyludzkie: z sąsiadami, przyjaciółmi, znajomymi (młodzież),

Wszyscy badani jako **najsłabiej oceniane obszary** powiatu brodnickiego wymieniali:

- **Wysokość zarobków i płac,**
- **Oferty pracy, rynek pracy,**
- **Oferta usług zdrowotnych.**

Dla mieszkańców i liderów wspólnym deficytem był również:

- Komunikacja i transport zbiorowy,

Natomiast indywidualnie, dla młodzieży były to jeszcze:

- Warunki dla przedsiębiorczości (otwarcia i prowadzenia własnej firmy),
- Oferta handlowa i usług rynkowych dla mieszkańców i firm

Najważniejsze przedsięwzięcia, jakie powinny być zrealizowane zdaniem wszystkich badanych to:

- Lepsze połączenia komunikacyjne z regionem i światem, drogi, itp.,
- Tworzenie nowych miejsc pracy,
- Stworzenie atrakcyjnej infrastruktury miejskiej (chodniki, przystanki, ścieżki rowerowe, obiekty sportowe),
- Lepsza i bardziej dostępna opieka zdrowotna (podstawowa i specjalistyczna).

Dodatkowo zdaniem liderów potrzebne są jeszcze:

- Atrakcyjna oferta kulturalna i spędzania wolnego czasu,
- Wsparcie rozwoju budownictwa mieszkaniowego, większa dostępność mieszkań.

A w opinii młodych ludzi należy dodatkowo zainwestować w:

- Lepsze warunki i wsparcie dla rozwoju przedsiębiorczości, zakładania własnych firm, samozatrudnienia,
- Atrakcyjna oferta kulturalna i spędzania czasu wolnego,
- Lepsza i szersza oferta edukacyjna (szkolnictwo zawodowe, podnoszenie kwalifikacji, studia, staże, praktyki).

2.4. ANALIZA ZDIAGNOZOWANYCH UWARUNKOWAŃ ROZWOJOWYCH

2.4.1. Kluczowe potencjały rozwojowe obszaru

Tabela 2: Kluczowe zasoby i produkty OPPT Brodnicy

Zasoby OPPT Brodnicy
KRYTERIUM: MOŻLIWOŚĆ GENEROWANIA PRODUKTÓW
Środowisko naturalne z czystym powietrzem
Występowanie form ochrony przyrody (parki krajobrazowe, Natura 2000)
Bogactwo historyczne i kulturowe (zabytki, historia, twórczość ludowa)
Dostępność terenów pod inwestycje publiczne i gospodarcze
Liczne organizacje pozarządowe (Stowarzyszenia, KGW, OSP, itd.)
Teren rolniczy
KRYTERIUM: UNIKALNOŚĆ
Środowisko naturalne z czystym powietrzem
Występowanie form ochrony przyrody (parki krajobrazowe, Natura 2000)
Bogactwo historyczne i kulturowe (zabytki, historia, twórczość ludowa)
Dostępność terenów pod inwestycje publiczne i gospodarcze
Dostępny węzeł kolejowy i droga krajowa
Granica pozaborowa (zabór pruski i rosyjski)
Produkty OPPT Brodnicy
KRYTERIUM: GENEROWANIE KORZYŚCI
Produkty regionalne i ekologiczne (np. Kajmak, sery, miody, nalewki, itd.)
Walory środowiskowe obszaru, w tym Parki Krajobrazowe, rzeka Drwęca i rezerваты przyrody
Oferta rekreacyjna i agroturystyczna
Duże zakłady pracy, w tym z kapitałem zagranicznym (np. Sits, Vorwerk)
Cykliczne wydarzenia i imprezy kulturalne i sportowe (np.. Jarmark Międzynarodowy, Mazovia MTB, spływy kajakowe)
Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna
KRYTERIUM: POTENCJAŁ ROZWOJU
Produkty regionalne i ekologiczne (np. Kajmak, sery, miody, nalewki, itd.)
Walory środowiskowe obszaru, w tym Parki Krajobrazowe, rzeka Drwęca i rezerваты przyrody
Oferta rekreacyjna i agroturystyczna
Duże zakłady pracy, w tym z kapitałem zagranicznym (np. Sits, Vorwerk)
Cykliczne wydarzenia i imprezy kulturalne i sportowe (np.. Jarmark Międzynarodowy, Mazovia MTB, spływy kajakowe)
Atrakcyjne miejsca: Izba rybacka w Płowężu, Osada Milewita i Gród Foluszek i inne

Źródło: Opracowanie własne

Podsumowując zdiagnozowany potencjał obszaru, to w dużej mierze stanowią go **zasoby naturalne obszaru**, które zasadniczo nie są wykorzystywane w pełni ich możliwości. Analizując kluczowe produkty powiązane z występującymi zasobami, należy zauważyć, iż promocja walorów regionu takich jak zasoby przyrodnicze, występowanie parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody, zabytki i zasoby historyczne, związane z nimi produkty lokalne (ekologiczne) stanowią najwyższą wartość dla obszaru.

Na tej bazie wyłania się również **generalna funkcja turystyczno-rekreacyjna** obszaru, jako miejsca w duchu slow-life, gdzie panuje duża równowaga między życiem zawodowym, rodzinnym i czasem wolnym. Jako miejsce do odpoczynku, o **mniejszym tempie życia** od większych ośrodków miejskich, które gwarantuje otoczenie przyrodnicze i naturę o najwyższej, nieprzetworzonej jakości. Również miejsce **zdrowej aktywności turystycznej, rekreacyjnej, sportowej, kulturalnej i gospodarczej**, nastawionej na świadome współistnienie i korzystanie z istniejących zasobów naturalnych i kulturowych w celu tworzenia wysokiej jakości produktów i marek lokalnych.

2.4.2. Kluczowe problemy rozwojowe obszaru

W trakcie procesu diagnostycznego, wyodrębniono problemy kluczowe, które wynikają z innych problemów pośrednich / przyczyn, i które mogą generować wiele odczuwalnych skutków / trudności, wspólnych dla całego środowiska społeczno-gospodarczego. Deficyty te budowane są w układzie tzw. **drzewa problemów**, czyli matrycy logicznej.

Dzięki temu procesowi możliwa była **identyfikacja i selekcja zasadniczych problemów** dotyczących obszaru OPPT Brodnicy, **mapowanie powiązań logicznych** problemów z ich **przyczynami** i **skutkami**. Konsekwencją tej logicznej, uporządkowanej matrycy jest możliwość generowania **kierunkowych obszarów interwencji**, określenia celów strategicznych oraz konkretnych działań do podejmowania, mających niwelować wskazane deficyty przy wykorzystaniu posiadanych zasobów i produktów.

Tabela 3: Matryca logiczna - drzewo problemów

WYMIAR SPOŁECZNY			
PROBLEM KLUCZOWY			
NIEWYSTARCZAJĄCA DOSTĘPNOŚĆ DO KLUCZOWYCH USŁUG PUBLICZNYCH – EDUKACYJNYCH, MIESZKANIOWYCH, ZDROWOTNYCH, CZASU WOLNEGO			
PROBLEMY UZUPEŁNIAJĄCE			
Negatywne zmiany demograficzne	Brak pełnego dostępu do usług publicznych (np. edukacja, medycyna)	Brak oferty czasu wolnego	Niska aktywność społeczna
WYMIAR GOSPODARCZY			
PROBLEM KLUCZOWY			
NIEWYSTARCZAJĄCE WARUNKI DO PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ, SZCZEGÓLNIENIE NA TERENACH WIEJSKICH – INFRASTRUKTURA, PRZESTRZEŃ, INTERNET, KOMUNIKACJA, USŁUGI			
PROBLEMY UZUPEŁNIAJĄCE			
Niewystarczająca infrastruktura gospodarcza – tereny inwestycyjne i siatka komunikacyjna (drogowa, kolejowa, gazowa, IT)	Niestabilne warunki prowadzenia działalności gospodarczej	Niski zasób wykwalifikowanej siły roboczej	Niewykorzystany potencjał produktów lokalnych
WYMIAR ŚRODOWISKOWO-PRZESTRZENNY			
PROBLEM KLUCZOWY			
NIEWYKORZYSTANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY			
PROBLEMY UZUPEŁNIAJĄCE			
Niewystarczająca dostępność komunikacyjna	Niewykorzystane zasoby środowiska naturalnego	Deficyty instrumentów zagospodarowania przestrzennego	Ograniczenia środowiskowe

Źródło: Opracowanie własne

2.4.3. Kluczowe potrzeby rozwojowe obszaru

Podsumowując całościowo proces diagnostyczny wypracowano kilka **zasadniczych potrzeb kierunkowych OPPT Brodnicy** – z punktu widzenia społecznego, gospodarczego i środowiskowo-przestrzennego, które na tym etapie przenikają się i

nie są ściśle przypisane do wymiaru – wpływają na większy aspekt życia społeczno-gospodarczego.

Tabela 4: Matryca kluczowych potrzeb OPPT Brodnicy

MATRYCA POTRZEB	
1	DOSTĘP DO KSZTAŁCENIA, W TYM PRZEDSZKOLI, SZKÓŁ ZAWODOWYCH I UCZENIA PRZEZ CAŁE ŻYCIE
2	ROZWÓJ INFRASTRUKTURY MIESZKANIOWEJ
3	AKTYWIZACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ
4	ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ, REKREACYJNEJ I KULTURALNEJ
5	DOSTĘP DO WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG MEDYCZNYCH
6	ZWIĘKSZONA EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA, W TYM MODERNIZACJE ŹRÓDEŁ CIEPŁA I OBIEKTÓW
7	DOSTĘP DO SZEROKOPASMOWEGO INTERNETU
8	ROZWÓJ INFRASTRUKTURY PIESZO-ROWEROWEJ
9	EKOLOGICZNY TRANSPORT PUBLICZNY
10	UTWORZENIE I PROMOCJA MARKI TURYSTYCZNEJ

Źródło: Opracowanie własne

Konieczne jest podejmowanie **inicjatyw infrastrukturalnych** w obszarze lokalnej kultury i edukacji, mieszkalnictwa, zdrowia, ale również przygotowanie odpowiedniej, celowanej i **dostosowanej oferty** wynikającej z potrzeb użytkowników. Ma to szczególne znaczenie w kontekście z jednej strony **dużego potencjału społecznego** i lokalnych talentów, a z drugiej zamknięcia społecznego w ostatnich latach wywołanego pandemią Covid i jego konsekwencji. Konieczne potrzeby dotyczą również **aktywizacji lokalnej społeczności** – często zróżnicowanej w zakresie pochodzenia (mieszanie się ludności napływowej i miejscowej).

Ważne są również potrzeby wpływające na komfort i jakość życia dotyczące **aspektów ekologicznych** i zwiększonej efektywności energetycznej, niezbędne do zachowania naturalnego charakteru środowiska, ale też ważne z punktu widzenia jakości usług publicznych i atrakcyjności inwestycyjnej. Podobnie jest z potrzebą dostępu do szerokopasmowego internetu i uniknięcie wykluczenia cyfrowego.

Bardzo ważnym aspektem są **potrzeby komunikacyjne** o szerokim spektrum – zarówno w zakresie siatki transportowej i **mobilności**, ale także alternatywnych inicjatyw dotyczących **zrównoważonej mobilności** – rozwoju sieci ścieżek pieszo-rowerowych, zarówno w kontekście czysto komunikacyjnym, ale również w

kontekście turystycznym, szczególnie z przeznaczeniem wewnętrznym – dla mieszkańców. Oprócz inwestycji w ścieżki pieszo-rowerowe istnieje potrzeba rozwoju również innych, alternatywnych sposobów przemieszczania się – na przykład transportu zamawianego czy wewnętrznych linii komunikacyjnych o charakterze ponadlokalnym. Lepsza **dostępność komunikacyjna** stanowi istotny czynnik rozwoju całego powiatu – wpływa na wszystkie obszary życia społeczno-gospodarczego.

Potrzeba rozwoju **sektora turystycznego**, to nie wyłącznie sieć ścieżek, ale również infrastruktury towarzyszącej – punktów o dużym potencjale turystycznym, rekreacyjnym czy sportowym, kompleksowej **oferty usług turystycznych** oraz szeroko rozumianej **marki turystycznej**, w tym produktów lokalnych i ich promocji – stanowiących podstawy budowania **przemysłu czasu wolnego** i korzystania z jego pozytywnego oddziaływania i korzyści pośrednich i bezpośrednich.

Potwierdza się też, że wykorzystanie istniejącego już potencjału oraz wspólny rozwój obranych kierunków przyniesie większą korzyść dla całego obszaru niż działania indywidualne. **OPPT Brodnicy jest obszarem o dużym potencjale i określonych wyzwaniach**, co potwierdza przeprowadzona diagnoza. Obraz ten jest podstawą do budowania strategii, która ma przyczynić się do poprawy warunków i jakości życia mieszkańców obszaru powiatu brodnickiego.

Wypracowana analiza diagnostyczna stanowi **podstawę do kierunkowania rozwoju strategicznego** – określenia wyjściowej wizji i celów strategicznych, a w konsekwencji przygotowania odpowiednich inwestycji i działań do podjęcia w celu ich realizacji.

2.5. ANALIZA POWIĄZAŃ GOSPODARCZYCH, SPOŁECZNYCH I ŚRODOWISKOWYCH

Dla stworzenia strategii obejmującej obszar wykraczający poza jedną gminę konieczne jest zbadanie wewnętrznego potencjału i powiązań pomiędzy jednostkami. W tym celu zbadano opinie różnych grup na temat dostępności różnego rodzaju usług na terenie swojej gminy (zapewniona podaż na poziomie własnej gminy), dostępności usług poza własną gminą, ale wewnątrz obszaru OPPT Brodnicy (zapewniona podaż na poziomie powiatu), oraz braku niektórych usług na tym obszarze (deficyt podaży).

Celem przeprowadzonego badania było zbadanie przepływów ludzi w zakresie korzystania z usług na obszarze, zdobycie wiedzy na temat powiązań istniejących między samorządami oraz dokonanie samosprawdzenia w zakresie poziomu i charakteru wewnętrznych powiązań funkcjonalnych.

Dane pozyskano na dwa sposoby – z przeprowadzonych badań społecznych, poprzez specjalne pytanie w każdej z ankiet oraz z przygotowanej przez przedstawicieli każdego samorządu matrycy bilansu usług – samooceny dostępności usług.

2.5.1. Opinie mieszkańców

Z przeprowadzonego badania mieszkańców wynika, że mieszkańcy obszaru na terenie swojej gminy korzystają zazwyczaj z podstawowych usług: zakupów produktów pierwszej potrzeby, edukacji podstawowej, podstawowej opieki zdrowotnej.

Natomiast z wielu usług korzystają poza obszarem swojego zamieszkania, w innej gminie na terenie powiatu, tj. edukacji ponadpodstawowej, zakupów artykułów AGD i przemysłowych, drobnych usług naprawczych, usług beauty (kosmetyczka, fryzjer), usług bankowych i finansowych czy doradztwa, ale też pracy zawodowej.

Natomiast poza terenem powiatu mieszkańcy korzystają ze specjalistycznych usług zdrowotnych czy usług kultury popularnej i wysokiej.

2.5.2. Opinie liderów

Z badania liderów wynika, że na terenie swojej gminy korzystają oni zazwyczaj z podstawowych usług: zakupów produktów pierwszej potrzeby, edukacji podstawowej, pracy zawodowej, usług budowlanych i remontowych oraz uprawiania sportu i rekreacji.

Natomiast z wielu usług korzystają poza obszarem swojego zamieszkania, w innej gminie na terenie powiatu, tj. edukacji ponadpodstawowej, podstawowej opieki zdrowotnej, zakupów artykułów AGD i przemysłowych, drobnych usług naprawczych, usług beauty (kosmetyczka, fryzjer), usług bankowych i finansowych czy doradztwa.

Natomiast poza terenem powiatu liderzy korzystają ze specjalistycznych usług zdrowotnych czy usług kultury popularnej i wysokiej.

2.5.3. Opinie młodzieży

Z badania wynika, że młodzież na terenie swojej gminy korzysta zazwyczaj z podstawowych usług: zakupów produktów pierwszej potrzeby, usług beauty (kosmetyczka, fryzjer), podstawowej opieki zdrowotnej, drobnych usług naprawczych, uprawiania sportu i rekreacji.

Natomiast z wielu usług korzystają poza obszarem swojego zamieszkania, w innej gminie na terenie powiatu, tj. edukacji ponadpodstawowej, zakupów artykułów AGD i przemysłowych, usług związanych z gastronomią, specjalistycznych usług zdrowotnych.

Natomiast poza terenem powiatu młodzież korzysta z usług kultury popularnej i wysokiej.

2.5.4. Matryca bilansu usług

Z przygotowanej matrycy wynika, że następujące usługi realizowane są najczęściej na poziomie podstawowym – własnej gminy:

- zakupy produktów pierwszej potrzeby
- usługi rolnicze
- edukacja podstawowa, w tym przedszkola i żłobki
- uprawianie sportu i rekreacji

Na poziomie innej gminy powiatu (a tu wymieniano najczęściej Miasto Brodnica lub rzadziej Jabłonowo Pomorskie) realizowane są najczęściej poniższe usługi:

- zakupy w sieciach handlowych i targowiskach
- usługi beauty (kosmetyczka, fryzjer),
- podstawowa opieka zdrowotna,
- usługi rehabilitacyjne i opiekuńcze,
- drobne usługi naprawcze,
- usługi bankowe i finansowe czy doradztwo,
- imprezy sportowe i rekreacyjne.

Natomiast poza obszarem powiatu (najczęściej Toruń, Grudziądz, ale też Rypin, Nowe Miasto Lubawskie, Bydgoszcz) realizowane są usługi:

- dokształcania się, studiów, kursów,
- zakupy artykułów AGD i przemysłowych,
- wsparcia otoczenia biznesu i przedsiębiorczości,
- specjalistycznej opieki zdrowotnej,
- usługi kultury popularnej i wysokiej.

2.5.5. Podsumowanie

Z przeprowadzonych badań i analizy wynika, że co do zasady obszar powiatu brodnickiego jest obszarem typowym i w typowy sposób samowystarczalnym – dostarczane są standardowe usługi na poziomie gmin wiejskich, następnie miasta centralnego, występuje również deficyt typowych usług dla obszarów, w których nie ma ośrodków o charakterze wojewódzkim.

Należy zwrócić natomiast uwagę na odchylenia od typowego rozkładu podaży w strukturze obszaru powiatowego. W tym przypadku zauważany jest deficyt miejsc do zakupu podstawowych produktów poprzez targowiska w niektórych gminach.

Na poziomie ośrodka powiatowego (Miasta Brodnicy), zauważalny jest brak odpowiedniego zaplecza usługowego w obszarze zakupów artykułów przemysłowych, odzieży, AGD, dobrej jakości edukacji w szkołach ponadpodstawowych, dostępności usług prawnych – dla których mieszkańcy równie często wyjeżdżają poza powiat.

Natomiast część usług, które w większym stopniu powinny być realizowane i dostępne na terenie powiatu (wysoka jakość i odpowiednia podaż) to specjalistyczna opieka zdrowotna (pomimo szpitala powiatowego), usługi i imprezy kultury popularnej i rozrywki oraz pop-kultury (brak odpowiedniej liczby, ale też jakości wydarzeń).

Czynnikami, które rozpraszają zdrową strukturę popytu i podaży usług publicznych i rynkowych na tym obszarze jest z pewnością brak silnego ośrodka miejskiego (o charakterze wojewódzkim lub subregionalnym) zapewniającego przestrzeń i atrakcyjność do realizacji usług publicznych i komercyjnych. Ważne jest również oddziaływanie dwóch ośrodków – Torunia i Bydgoszczy, które oferują pełen katalog usług w niewielkiej odległości od powiatu brodnickiego – co powoduje wyciąganie mieszkańców do tych ośrodków również po usługi pozornie dostępne w powiecie. Ważny jest również peryferyjny charakter powiatu – znajdującego się przy granicy z województwem warmińsko-mazurskim i znajdującymi się tam ośrodkami miejskimi i miejsko-wiejskimi.

3. CELE OPPT I ICH OPERACJONALIZACJA

Wizja strategiczna tworzy obraz rzeczywistości w dalszej perspektywie strategicznej, jako punkt odniesienia do realizacji długofalowych działań i interwencji. Z kolei cele strategiczne stanowią wskazanie kierunków średnioterminowych – do podjęcia w pierwszej, kilkuletniej perspektywie w celu dążenia do urzeczywistniania wizji, przy jednoczesnej świadomości potencjałów, ale też deficytów, które wzmacniają bądź osłabiają proces.

Wizja rozwoju OPPT Brodnicy oraz cele strategiczne zostały określone w trybie partycypacyjno-eksperckim. Formułując wizje i cele strategiczne wykorzystano podejście zintegrowane, łączące i grupujące różne wątki i obszary wyzwań zidentyfikowanych w trakcie procesu. Skutkuje to w sposób zamierzony również ich pewnym uproszczeniem, umożliwiającym szersze spojrzenie na rozwój obszaru.

Na finalny kształt wizji oraz celów wpłynęły:

- wyniki analizy danych społeczno-gospodarczych, które pokazały potencjały obszaru, ale i istniejące luki, deficyty i potrzeby interwencji;
- opinie społeczne mieszkańców i interesariuszy dotyczące oczekiwanej wizji otoczenia oraz wskazania najważniejszych aspektów wymagających zmian;
- wnioski z warsztatów i dyskusji prowadzonych z przedstawicielami Partnerów oraz interesariuszami.

Jako punkt wyjścia, w ramach przeprowadzonego procesu konstrukcji **wizji i celów strategicznych obszaru** zaproponowane zostało po kilkanaście propozycji warsztatowych, przedstawionych do refleksji i selekcji wg powyższych założeń.

Propozycje wizji oraz celów strategicznych zostały przedyskutowane i sformułowane w procesie wspólnej dyskusji, wypracowane w **ostatecznym kształcie** jak w kolejnych punktach.

3.1. WIZJA OPPT BRODNICY

W wyniku przeprowadzonego procesu warsztatowego i podjętych **decyzji strategicznych** dokonano kluczowych wyborów i podsumowania **wizji** według dwóch założeń:

- Wizji w formie haseł – jako określenia uproszczone, sloganowe, do wykorzystania jako element skojarzenia, promocji, marketingu;
- Wizji w formie pełnej – jako element refleksji, opisu oczekiwań i kierunku rozwoju w perspektywie wieloletniej.

Wizja w formie haseł – sloganów wygląda jak poniżej.

Tabela 5: Zatwierdzona wizja OPPT Brodnicy – hasła/slogany

Nazwa kategorii	Opis kategorii
WIZJA OPPT BRODNICY (HASŁA)	<ul style="list-style-type: none"> • Warto tu być, żyć, mieszkać • Teraźniejszość i przyszłość właśnie tutaj • Powiat brodnicki: od juniora do seniora • Miejsce dla mnie, dla Ciebie, dla każdego • Tu chce się żyć! • Przyroda, wypoczynek i praca w jednym miejscu • Powiat z przyszłością

Źródło: opracowanie własne

Z kolei wizja w formie pełnego opisu została przygotowana w następujący sposób.

Tabela 6: Zatwierdzona wizja OPPT Brodnicy – pełen opis

Nazwa kategorii	Opis kategorii
WIZJA OPPT BRODNICY (PEŁNA)	<p>Obszar powiatu brodnickiego to miejsce, w którym spotkasz życzliwych i pełnych pasji mieszkańców, aktywnych zaangażowanych w życie lokalnej społeczności. To miejsce, w którym zapewniony jest dostęp do nowoczesnej edukacji, zapewniającej przyszłość zawodową i realizację swoich pasji, w którym powszechna jest opieka zdrowotna i dba się o osoby potrzebujące i starsze, w którym każdy niezależnie od wieku ma dostęp do ciekawych form spędzania czasu wolnego.</p> <p>Obszar powiatu brodnickiego zapewnia wykształcone i kreatywne kadry dla funkcjonujących tutaj innowacyjnych przedsiębiorstw oraz przestrzeń do prowadzenia własnego biznesu często związanego z lokalnymi potencjałami.</p> <p>Obszar powiatu brodnickiego to atrakcyjna przestrzeń, gdzie dba się o środowisko naturalne i stawia na ekologiczne rozwiązania. To miejsce, w którym rozwinięte jest zaplecze rekreacyjne i turystyczne, zapewniające możliwość korzystania z walorów czystego powietrza, wody i zieleni.</p> <p>Obszar powiatu brodnickiego to wyjątkowe miejsce, w którym chce się mieszkać i do którego wracać.</p>

Źródło: opracowanie własne

3.2. CELE STRATEGICZNE OPPT BRODNICY

W wyniku przeprowadzonego procesu warsztatowego i podjętych **decyzji strategicznych** dokonano kluczowych wyborów i podsumowania **celów strategicznych** według trzech założeń:

- Cel główny – w sposób zintegrowany, kompleksowy, określający kierunek rozwoju obszaru;
- Cele szczegółowe – odnoszące się do kluczowych wymiarów rozwojowych: gospodarczego, społecznego i środowiskowo-przestrzennego
- Cele operacyjne – odnoszące się szczegółowo do kierunków w ramach danego wymiaru rozwojowego, osobno społecznego, gospodarczego i środowiskowo-przestrzennego.

W efekcie zaproponowano pełną kafeiterię celów strategicznych.

Tabela 7: Zatwierdzone cele strategiczne OPPT Brodnicy

Nazwa kategorii	Opis kategorii
CEL GŁÓWNY	WYSOKA DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW
1. CEL SZCZEGÓŁOWY: SPOŁECZNY	Wysoka jakość usług dla mieszkańców
1.1 Cel operacyjny: społeczny	Wysoka jakość usług publicznych
1.2 Cel operacyjny: społeczny	Dostępna i nowoczesna edukacja
1.3 Cel operacyjny: społeczny	Integracja i aktywizacja mieszkańców
2. CEL SZCZEGÓŁOWY: GOSPODARCZY	Zrównoważony rozwój przedsiębiorczości
2.1 Cel operacyjny: gospodarczy	Rozwinięty rynek produktów lokalnych
2.2 Cel operacyjny: gospodarczy	Rozwinięta infrastruktura gospodarcza
2.3 Cel operacyjny: gospodarczy	Współpraca międzysektorowa
3. CEL SZCZEGÓŁOWY: ŚRODOWISKOWO-PRZESTRZENNY	Inwestycje przyjazne środowisku
3.1 Cel operacyjny: środ.-przestrz.	Rozwinięta infrastruktura komunikacyjna
3.2 Cel operacyjny: środ.-przestrz.	Zrównoważona turystyka
3.3 Cel operacyjny: środ.-przestrz.	Rozwinięta infrastruktura ekologiczna

Źródło: opracowanie własne

3.3. KIERUNKI DZIAŁAŃ STRATEGICZNYCH

Cele te zostały jednocześnie zdefiniowane poprzez dokonanie ich opisu wyznaczającego kierunki działań rozwoju strategicznego – doprecyzowanie zakresu danego celu, czy to na poziomie ogólnym, szczegółowym czy operacyjnym.

Cel główny został zdefiniowany jak poniżej.

Tabela 8: Cel główny – definicja

Nazwa kategorii	Opis kategorii
CEL GŁÓWNY	Wysoka dostępność i jakość życia mieszkańców
KIERUNKI DZIAŁAŃ	Zasadniczy cel strategiczny do realizacji koncentrujący się na dostępności usług publicznych oraz ich jakości w kontekście życia mieszkańców, zarówno w sensie indywidualnego dobra (zdrowie, bezpieczeństwo, rozwój, edukacja), jak i wspólnoty (komunikacja, czas wolny, możliwość realizacji i współdziałania dla rozwoju lokalnego)

Źródło: opracowanie własne

Cele dotyczące **wymiaru społecznego** zostały zdefiniowane i określone za pomocą kierunków działań jak poniżej.

Tabela 9: Cele społeczne – definicje

Nazwa kategorii	Opis kategorii
1. CEL SZCZEGÓŁOWY: SPOŁECZNY	Wysoka jakość usług dla mieszkańców
KIERUNKI DZIAŁAŃ	Zapewnienie wysokiej jakości usług publicznych służących mieszkańcom całego obszaru oraz zapewniających możliwość samorealizacji i rozwoju, co pozwoli na zatrzymanie negatywnych trendów demograficznych i zwiększenie atrakcyjności miejsca zamieszkania
1.1 Cel operacyjny: społeczny	Wysoka jakość usług publicznych
KIERUNKI DZIAŁAŃ	Poprawa jakości infrastruktury – mieszkaniowej, komunikacyjnej, medycznej, opiekuńczej, cyfrowej, kulturalnej, opieki nad dziećmi i innej służącej dla mieszkańców; wykorzystanie wzajemnych dobrych praktyk; inicjatywy w celu wspólnego dostarczania usług dla kilku partnerów i optymalizacja tych usług; działania rewitalizacyjne i chroniące potencjał obszaru, a także wykorzystujące nowoczesne technologie i trendy

1.2 Cel operacyjny: społeczny	Dostępna i nowoczesna edukacja
KIERUNKI DZIAŁAŃ	Działania wspierające edukację mieszkańców w różnym wieku – ofertę żłobków, przedszkoli, szkół podstawowych, ponadpodstawowych – liceów, techników i szkół zawodowych, w tym również działania związane z edukacją pozasystemową i dorosłych (doksztalcania) w celu rozwoju kompetencji mieszkańców i dostosowania do wymagań społecznych i gospodarczych.
1.3 Cel operacyjny: społeczny	Integracja i aktywizacja mieszkańców
KIERUNKI DZIAŁAŃ	Działania wspierające integrację i aktywność międzypokoleniową, nowych mieszkańców z dotychczasowymi, mieszkańców z różnych środowisk, mieszkańców poszczególnych samorządów, wspieranie talentów i ich promocję, działania kulturalne, integracyjne, promocyjne dla zmiany trendów demograficznych i wspierania lokalnych środowisk

Źródło: opracowanie własne

Cele dotyczące **wymiaru gospodarczego** zostały zdefiniowane i określone za pomocą kierunków działań jak poniżej.

Tabela 10: Cele gospodarcze – definicje

Nazwa kategorii	Opis kategorii
1. CEL SZCZEGÓŁOWY: GOSPODARCZY	Zrównoważony rozwój przedsiębiorczości
KIERUNKI DZIAŁAŃ	Rozwój przedsiębiorczości z poszanowaniem zasad odpowiedzialności, ochrony środowiska i wspierania lokalnego rynku pracy; inwestycje w wysokiej jakości usługi i infrastrukturę wspierającą gospodarkę
1.1 Cel operacyjny: gospodarczy	Rozwinięty rynek produktów lokalnych
KIERUNKI DZIAŁAŃ	Wsparcie rozwoju lokalnych produktów poprzez wspólne działania promocyjne i inwestycyjne samorządów, w tym sieciujące i organizujące przestrzeń i dostępność usług

1.2 Cel operacyjny: gospodarczy	Rozwinięta infrastruktura gospodarcza
KIERUNKI DZIAŁAŃ	Rozwój infrastruktury niezbędnej do prowadzenia działalności gospodarczej – od infrastruktury drogowej, IT, instalacji gospodarczych, w szczególności poprzez wyodrębnianie formalne lub nieformalne stref gospodarczych i inwestycyjnych, w tym również na obszarach gmin wiejskich, a także zapewnienie skutecznego planowania przestrzennego i klimatu inwestycyjnego na obszarze, przy jednoczesnym zachowaniu walorów środowiskowych i zasad zrównoważonego rozwoju
1.3 Cel operacyjny: gospodarczy	Współpraca międzysektorowa
KIERUNKI DZIAŁAŃ	Rozwój współpracy z przedsiębiorcami, organizacjami i instytucjami otoczenia biznesu, zrzeszeniami formalnymi i nieformalnymi, podmiotami edukacyjnymi, kooperatywami i klastrami, partnerami doradczymi i wspierającymi, grupami i organizacjami publicznymi, społecznymi, pozarządowymi, gospodarczymi, ale też grupami nieformalnymi (np. seniorzy, młodzież), w celu wzajemnego sieciowania i wymiany doświadczeń do zastosowania w obszarze społeczno-gospodarczym

Źródło: opracowanie własne

Cele dotyczące **wymiaru środowiskowo-przestrzennego** zostały zdefiniowane jak poniżej.

Tabela 11: Cele środowiskowo-przestrzenne – definicje

Nazwa kategorii	Opis kategorii
1. CEL SZCZEGÓŁOWY: ŚROD.-PRZESTRZ.	Inwestycje przyjazne środowisku
KIERUNKI DZIAŁAŃ	Utrzymanie wysokiej jakości środowiska naturalnego - naturalnych terenów zielonych i niebieskich oraz sposobów zwiększenie ich dostępności dla mieszkańców w sposób zrównoważony; Poszanowanie wartości ekologicznych, rozwój zrównoważonej turystyki dla mieszkańców i działania proekologiczne, w tym w szczególności związane z efektywnością energetyczną, gospodarką obiegu zamkniętego czy gospodarką wodną

1.1 Cel operacyjny: środ.-przestrz.	Rozwinięta infrastruktura komunikacyjna
KIERUNKI DZIAŁAŃ	Inwestycje w usługi i infrastrukturę komunikacyjną - zarówno wewnętrzną, jak i zewnętrzną; w tym infrastruktura drogowa, piesza, rowerowa, rozwój alternatywnych środków transportu, cyfryzację transportu, zrównoważoną mobilność i współpracę między Partnerami
1.2 Cel operacyjny: środ.-przestrz.	Zrównoważona turystyka
KIERUNKI DZIAŁAŃ	Wykorzystanie dostępnych terenów zielonych dla zapewnienia usług rekreacyjnych i turystycznych dla mieszkańców, z poszanowaniem ich naturalnego charakteru; Inwestycje w promocję i tworzenie marki turystycznej (zrównoważonej) dla turysty zewnętrznego; współpraca z podmiotami publicznymi, prywatnymi i pozarządowymi w obszarze rozwoju rekreacji i przemysłów czasu wolnego
1.3 Cel operacyjny: środ.-przestrz.	Rozwinięta infrastruktura ekologiczna
KIERUNKI DZIAŁAŃ	Inwestycje w edukację, promocję, usługi i infrastrukturę energetyczną – wykorzystania odnawialnych źródeł energii, efektywność energetyczna i dążenie do samowystarczalności energetycznej; Gospodarka wodna – retencja, zagospodarowanie wód opadowych, zabezpieczenie przed kataklizmami ekologicznymi, ochrona naturalnych zbiorników wody, dostęp do wody pitnej, gospodarka ściekowa, edukacja, promocja; Gospodarka odpadami: recykling, re-use, gospodarka obiegu zamkniętego, system zbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych, edukacja, promocja

Źródło: opracowanie własne

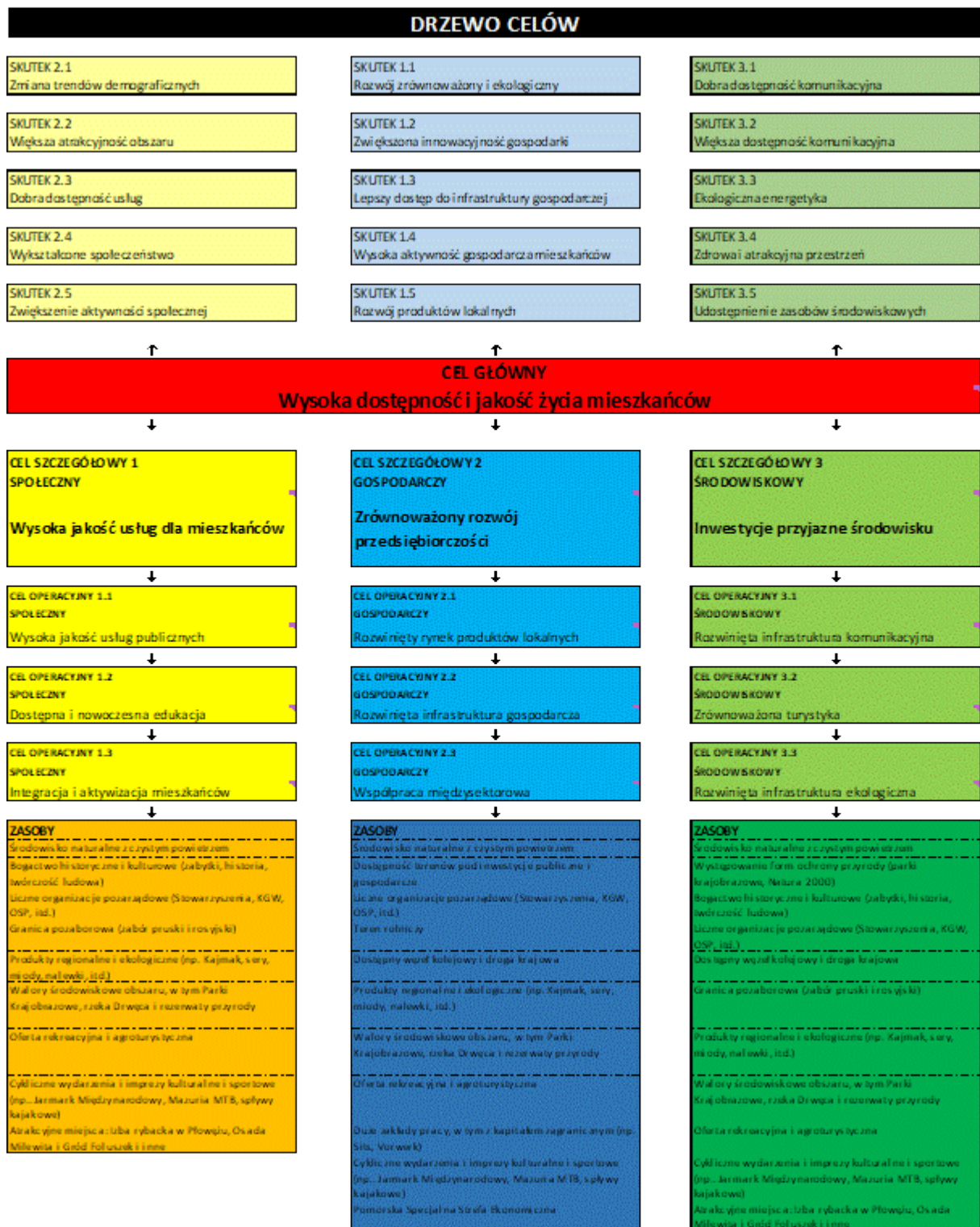
3.4. ZGODNOŚĆ LOGICZNA CELÓW STRATEGICZNYCH

Dla wypracowanych i opisanych celów strategicznych przygotowane zostały matryce logiczne w zakresie celów i powiązania z zasobami oraz problemami.

3.4.1. Drzewo celów

Matryca w formie **drzewa celów**, uwzględniająca przyczyny, podstawy do wykorzystania (zasoby i produkty) oraz spodziewane skutki interwencji strategicznych wyodrębnione dla każdego z celów strategicznych, znajduje się poniżej.

Rysunek 7: Matryca logiczna – drzewo celów

Źródło: opracowanie własne

Zatwierdzone cele strategiczne **odpowiadają** zidentyfikowanym na etapie diagnostycznym **kluczowym problemom i wyzwaniom**, mają **charakter zintegrowany**, łącząc różne obszary problemowe wynikające z przeprowadzonej

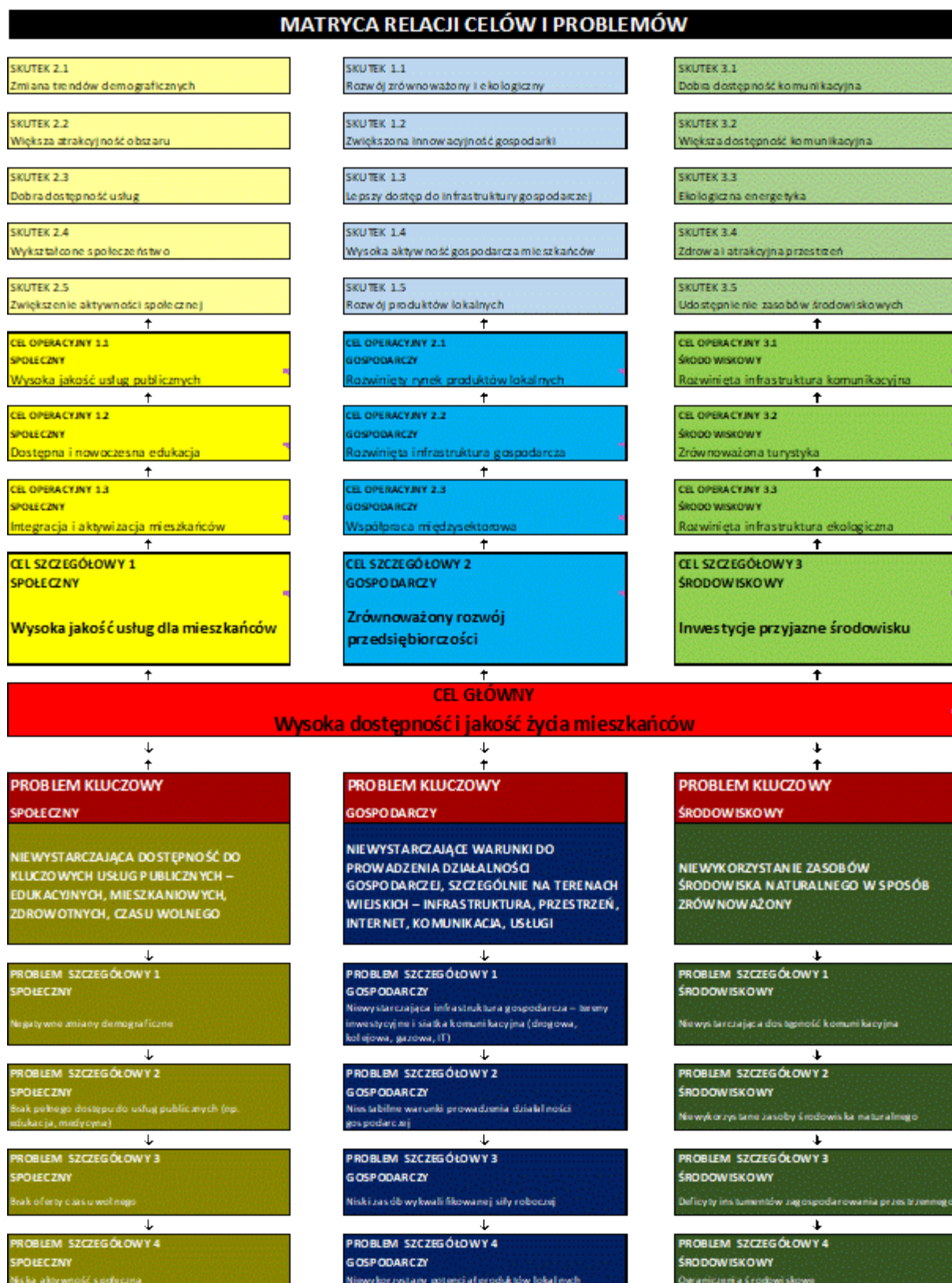
diagnozy i najpełniej realizują wyznaczone kierunki strategicznej interwencji i współpracy, jednocześnie zachowując konieczny poziom ogólności i dystans.

3.4.2. Relacja celów i problemów

Zidentyfikowana siatka celów wraz z ich cechami odnosić się powinna do zidentyfikowanych problemów głównych i szczegółowych, ich przyczyn i możliwych skutków. Poziom spójności i **nakładanie się celów na problemy** jest kluczowe w kontekście potencjalnej **skuteczności strategii** i podejmowanych interwencji, wg zasady, że podejmowane działania powinny wykorzystywać potencjały i niwelować problemy w możliwie najszerszy i trwały sposób.

Relację między celami i problemami obrazuje poniższy schemat.

Rysunek 8: Matryca relacji celów i problemów

Źródło: opracowanie własne

3.4.3. Relacja celów i potrzeb

Zidentyfikowana kategoria celów strategicznych i operacyjnych wraz z ich cechami odnosić się powinna również do zidentyfikowanych potrzeb rozwojowych. Poziom spójności i **nakładanie się celów operacyjnych na potrzeby** jest kluczowe w kontekście potencjalnej **skuteczności strategii** i podejmowanych interwencji, wg zasady, że podejmowane działania powinny realizować kluczowe potrzeby rozwojowe obszaru w możliwie najszybszy i trwały sposób.

Relację między celami operacyjnymi i potrzebami obrazuje poniższa tabela.

Tabela 12: Matryca relacji celów operacyjnych i potrzeb rozwojowych

CELE STRATEGII	REALIZOWANE POTRZEBY ROZWOJOWE
CEL SZCZEGÓŁOWY 1 SPOŁECZNY: Wysoka jakość usług dla mieszkańców	
CEL OPERACYJNY 1.1: Wysoka jakość usług publicznych	2. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY MIESZKANIOWEJ 4. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ, REKREACYJNEJ I KULTURALNEJ 5. DOSTĘP DO WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG MEDYCZNYCH 7. DOSTĘP DO SZEROKOPASMOWEGO INTERNETU
CEL OPERACYJNY 1.2: Dostępna i nowoczesna edukacja	1. DOSTĘP DO KSZTAŁCENIA, W TYM PRZEDSZKOLI, SZKÓŁ ZAWODOWYCH I UCZENIA PRZEZ CAŁE ŻYCIE 3. AKTYWIZACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ 7. DOSTĘP DO SZEROKOPASMOWEGO INTERNETU
CEL OPERACYJNY 1.3: Integracja i aktywizacja mieszkańców	1. DOSTĘP DO KSZTAŁCENIA, W TYM PRZEDSZKOLI, SZKÓŁ ZAWODOWYCH I UCZENIA PRZEZ CAŁE ŻYCIE 3. AKTYWIZACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ 4. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ, REKREACYJNEJ I KULTURALNEJ 10. Utworzenie i promocja marki turystycznej
CEL SZCZEGÓŁOWY 2 GOSPODARCZY: Zrównoważony rozwój przedsiębiorczości	
CEL OPERACYJNY 2.1: Rozwinięty rynek produktów lokalnych	3. AKTYWIZACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ 7. DOSTĘP DO SZEROKOPASMOWEGO INTERNETU 9. EKOLOGICZNY TRANSPORT PUBLICZNY 10. Utworzenie i promocja marki turystycznej

CEL OPERACYJNY 2.2: Rozwinięta infrastruktura gospodarcza	<ul style="list-style-type: none"> 7. DOSTĘP DO SZEROKOPASMOWEGO INTERNETU 8. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY PIESZO-ROWEROWEJ 9. EKOLOGICZNY TRANSPORT PUBLICZNY 10. UTWORZENIE I PROMOCJA MARKI TURYSTYCZNEJ
CEL OPERACYJNY 2.3: Współpraca międzysektorowa	<ul style="list-style-type: none"> 1. DOSTĘP DO KSZTAŁCENIA, W TYM PRZEDSZKOLI, SZKÓŁ ZAWODOWYCH I UCZENIA PRZEZ CAŁE ŻYCIE 3. AKTYWIZACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ 4. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ, REKREACYJNEJ I KULTURALNEJ 10. UTWORZENIE I PROMOCJA MARKI TURYSTYCZNEJ
CEL SZCZEGÓŁOWY 3 ŚRODOWISKOWO-PRZESTRZENNY: Inwestycje przyjazne środowisku	
CEL OPERACYJNY 3.1: Rozwinięta infrastruktura komunikacyjna	<ul style="list-style-type: none"> 4. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ, REKREACYJNEJ I KULTURALNEJ 7. DOSTĘP DO SZEROKOPASMOWEGO INTERNETU 8. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY PIESZO-ROWEROWEJ 9. EKOLOGICZNY TRANSPORT PUBLICZNY
CEL OPERACYJNY 3.2: Zrównoważona turystyka	<ul style="list-style-type: none"> 3. AKTYWIZACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ 4. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ, REKREACYJNEJ I KULTURALNEJ 8. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY PIESZO-ROWEROWEJ 10. UTWORZENIE I PROMOCJA MARKI TURYSTYCZNEJ
CEL OPERACYJNY 3.3: Rozwinięta infrastruktura ekologiczna	<ul style="list-style-type: none"> 6. ZWIĘKSZONA EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA, W TYM MODERNIZACJE ŹRÓDEŁ CIEPŁA I OBIEKTÓW 7. DOSTĘP DO SZEROKOPASMOWEGO INTERNETU 8. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY PIESZO-ROWEROWEJ 9. EKOLOGICZNY TRANSPORT PUBLICZNY

Źródło: opracowanie własne

3.4.4. Kontekst strategiczny

W kontekście zarówno strategicznym, jak i operacyjnym, kluczowe jest uzyskanie spójności, komplementarności i pomocniczości pomiędzy proponowanymi celami strategicznymi danego obszaru z założeniami strategicznymi wyższego rzędu. Zidentyfikowane kierunki interwencji muszą niejako wpisywać się w cele nadrzędne i nie powinny stać w sprzeczności z tymi celami, stanowiąc ich istotne uzupełnienie, rozwinięcie i wzmocnienie na poziomie danego obszaru. Pozwala to na osiągnięcie

lepszego rezultatu strategicznego i wzmocnienie efektywności podejmowanych działań i interwencji.

Wypracowane cele strategiczne zachowują **pełną zgodność**, spójność i komplementarność z obowiązującymi **dokumentami strategicznymi krajowymi i regionalnymi**, co potwierdza przeprowadzona analiza porównawcza i celowa przyjętych celów strategicznych z celami strategicznymi określonymi w kluczowych dokumentach:

- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030³
- Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+⁴
- Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027⁵

W odniesieniu do celu **głównego** zastosowanie znajduje poniższa tabela.

Tabela 13: Odniesienie celu głównego do strategii wyższego rzędu

Odniesienie	Uzasadnienie komplementarności i pomocniczości
CEL GŁÓWNY	WYSOKA DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW
KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO	<p>Cel główny: Efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnych osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym</p> <p>W ramach którego, w oparciu o ideę rozwoju zrównoważonego, pojawia się konieczność koncentracji wsparcia na przeciwdziałaniu nadmiernym dysproporcjom rozwojowym, zarówno między regionami, jak i w samych regionach. Z drugiej strony, obok działań o charakterze wyrównawczym, interwencje w ramach polityki regionalnej odnoszą się do wszystkich terytoriów uwzględniając ich pozycję rozwojową, w tym w szczególności jakość kapitału ludzkiego, rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności czy też nasycenie infrastrukturalne. Tym samym zakłada się wykorzystanie występujących potencjałów endogenicznych, właściwych dla danego obszaru i zwiększanie ich spójności.</p> <p>Cel. 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym</p>

³ „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030” przyjęta uchwałą nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r. w sprawie przyjęcia "Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030"

⁴ „Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+”, stanowiąca załącznik do uchwały nr XXVIII/399/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2020 r.

⁵ „Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027”, dokument zatwierdzony decyzją wykonawczą Komisji Europejskiej z dnia 7 grudnia 2022 r. [CCI 2021PL16FFPR002]

	<p>W ramach którego zakłada się wsparcie o charakterze wyrównawczym, ukierunkowane na przezwyciężenie barier i problemów obszarów o mniej korzystnych uwarunkowaniach rozwojowych, gdzie wdrażane będą zintegrowane pakiety działań, skoncentrowane na identyfikacji i wykorzystaniu ich zasobów oraz potencjałów. Ponadto, na obszarach powiązanych funkcjonalnie wspierane będą inwestycje uzupełniające braki w wyposażeniu w infrastrukturę warunkującą dostępność ich mieszkańców do podstawowych usług i dóbr i zapewniającą ich włączenie w procesy rozwojowe.</p> <p>Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych</p> <p>Wykorzystywane będą instrumenty wsparcia ukierunkowane na tworzenie warunków do wzrostu konkurencyjności, innowacyjności, ale też tworzenie klimatu inwestycyjnego w oparciu o kapitał terytorialny oraz takie czynniki rozwoju, które mogą zostać wykreowane lub ulepszone.</p>
<p>STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO DO 2030 ROKU</p>	<p>Cel nadrzędny: Jakość życia typowa dla wysokorozwiniętych regionów europejskich</p> <p>Realizowanego w ramach koncepcji tzw. idei przyspieszenia, opierającej się na:</p> <p>rozwoju społecznym – wyposażenia społeczeństwa w wiedzę, umiejętności oraz postawy sprzyjające życiu w zdrowiu i dobrej sytuacji materialnej, stymulujące rozwój efektywnej gospodarki, opartej o silne więzi społeczne,</p> <p>zrównoważonym rozwoju gospodarczym – zapewnienie podstaw wysokiej jakości życia, kształtowanej warunkami materialnymi i środowiskowymi,</p> <p>kształtowaniu przestrzeni – zapewnienie atrakcyjnych warunków dla życia i prowadzenia działalności gospodarczej w sposób zapewniający utrzymanie walorów środowiska przyrodniczego regionu, w tym zachowanie funkcjonalnej ciągłości sieci korytarzy ekologicznych,</p> <p>sprawnym funkcjonowaniu systemów – zapewnienie spójności, dostępności, bezpieczeństwa, czyli uwarunkowań kluczowych dla jakości życia, środowiska i rozwoju gospodarki</p>
<p>FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA KUJAW I POMORZA 2021-2027</p>	<p>Program Fundusze Europejskiej dla Pomorza 2021-2027 jest jednym z narzędzi realizacji Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 (Strategia Przyspieszenia 2030+)</p> <p>Głównym celem programu jest wzmocnienie i efektywne wykorzystanie potencjału gospodarczego i społecznego regionu, sprzyjanie zintegrowanemu, zrównoważonemu i inteligentnemu rozwojowi województwa kujawsko-pomorskiego, ukierunkowanemu na wysoką jakość życia i bezpieczeństwo jego mieszkańców. Zostanie to osiągnięte poprzez interwencje w ramach 10 priorytetów obejmujących 5 celów polityki.</p> <p>Program FEP 2021-2027 operacjonalizuje na poziomie regionalnym realizację celów polityki Komisji Europejskiej:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • CP1: Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej • CP2: Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej • CP3: Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności • CP4: Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych • CP5: Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych
--	--

Źródło: opracowanie własne

W odniesieniu do celu szczegółowego: **społecznego** zastosowanie znajduje poniższa tabela.

Tabela 14: Odniesienie celu szczegółowego: społecznego do strategii wyższego rzędu

Odniesienie	Uzasadnienie komplementarności i pomocniczości
2. CEL SZCZEGÓŁOWY: SPOŁECZNY	WYSOKA JAKOŚĆ USŁUG DLA MIESZKAŃCÓW
KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO	<p>Cel 1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo</p> <p>Polityka regionalna tam, gdzie występuje zagrożenie trwałą marginalizacją, zostanie ukierunkowana na na integracji świadczenia usług w skali obszaru powiązanego funkcjonalnie. Wspierana też będzie aktywizacja podmiotów publicznych, prywatnych, ekonomii społecznej i mieszkańców na rzecz rozwoju i współpracy, w tym poprzez szersze wykorzystanie partnerstw publiczno-publicznych i międzysektorowych.</p> <p>Cel 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów</p> <p>Wspieranie rozwoju infrastruktury należy do jednych z ważniejszych działań podejmowanych przez władze regionalne w celu stymulowania rozwoju różnego typu obszarów (miejskich i wiejskich) i podnoszenia jego konkurencyjności i atrakcyjności, jak również ożywienia otoczenia i wzrostu dobrobytu społeczności lokalnych. Konieczne jest wyrównywanie różnicowań między i wewnątrzregionalnych w dostępie do infrastruktury usług publicznych, w tym w szczególności budowy sieci połączeń transportowych czy infrastruktury komunalnej i społecznej.</p> <p>Cel 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego</p>

	<p>W ramach którego zakłada się, iż rozwój terytoriów w dużej mierze jest rezultatem talentów, wiedzy i przedsiębiorczości ludności na nich zamieszkującej. Biorąc pod uwagę aktywność zawodową głównym obszarem oddziaływania polityki regionalnej w zakresie kapitału ludzkiego i społecznego będą przedsięwzięcia prowadzące do rozwijania wysoko wykwalifikowanych zasobów pracy oraz efektywnego wykorzystania dostępnego kapitału ludzkiego. Z kolei w celu rozwijania kapitału społecznego należy prowadzić działania wspierające wysokiej jakości edukację włączającą, opartą na nowym modelu kształcenia dzieci, młodzieży, ale też dorosłych.</p>
<p>STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO DO 2030 ROKU</p>	<p>Cel 1. Skuteczna edukacja</p> <p>W ramach którego dążyć się będzie do zasadniczej poprawy szeroko rozumianego poziomu rozwoju społecznego, zwłaszcza w aspekcie rozwoju edukacji. Cele operacyjne dotyczą m.in. podniesienia jakości kształcenia, edukacji dla gospodarki opartej na wiedzy, kształtowania środowiska edukacyjnego</p> <p>Cel 2. Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo</p> <p>W ramach którego dążyć się będzie do zasadniczej poprawy szeroko rozumianego poziomu rozwoju społecznego, zwłaszcza w aspekcie zmian postaw i aktywności społecznej. Cele operacyjne dotyczą m.in. aktywności społecznej i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, rozwoju wrażliwego społecznie, kultury, sztuki i dziedzictwa narodowego</p>
<p>FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA KUJAW I POMORZA 2021-2027</p>	<p>PRIORYTET 1 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ WZROSTU INNOWACYJNOŚCI I KONKURENCYJNOŚCI REGIONU</p> <p>Cel szczegółowy 1(ii) Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych</p> <p>PRIORYTET 2 FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA CZYSTEJ ENERGII I OCHRONY ZASOBÓW ŚRODOWISKA REGIONU</p> <p>Cel szczegółowy 2(i) Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych</p> <p>Cel szczegółowy 2(ii) Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju</p> <p>PRIORYTET 5 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA WZMACNIANIE POTENCJAŁÓW ENDOGENICZNYCH REGIONU</p> <p>Cel szczegółowy 5 (i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich.</p> <p>PRIORYTET 6 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ ZWIĘKSZENIA DOSTĘPNOŚCI REGIONALNEJ INFRASTRUKTURY DLA MIESZKAŃCÓW</p> <p>Cel szczegółowy 4(II) Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej</p>

infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz on-line

Cel szczegółowy 4(iii) Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne

Cel szczegółowy 4 (v) Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej.

Cel szczegółowy 4(vi) Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych

PRIORYTET 7 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA ROZWÓJ LOKALNY

Cel szczegółowy 4(c) Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu

Cel szczegółowy 4(f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwienie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami

Cel szczegółowy 4(g) Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej

Cel szczegółowy 4(l) Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci

PRIORYTET 8 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA WSPARCIE W OBSZARZE RYNKU PRACY, EDUKACJI I WŁĄCZENIA SPOŁECZNEGO

Cel szczegółowy 4(a) Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej

	<p>Cel szczegółowy 4(d) Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia</p> <p>Cel szczegółowy 4(f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami</p> <p>Cel szczegółowy 4(g) Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej</p> <p>Cel szczegółowy 4(h) Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji</p> <p>Cel szczegółowy 4(i) Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów</p> <p>Cel szczegółowy 4(k) Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej</p>
--	--

Źródło: opracowanie własne

W odniesieniu do celu szczegółowego: **gospodarczego** zastosowanie znajduje poniższa tabela.

Tabela 15: Odniesienie celu szczegółowego: gospodarczego do strategii wyższego rzędu

Odniesienie	Uzasadnienie komplementarności i pomocniczości
1. CEL SZCZEGÓŁOWY: GOSPODARCZY	ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
KRAJOWA STRATEGIA	Cel 1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo

<p>ROZWOJU REGIONALNEGO</p>	<p>Polityka regionalna tam, gdzie występuje zagrożenie trwałą marginalizacją, zostanie ukierunkowana na promocję i wsparcie inwestycji prywatnych wykorzystujących lokalne zasoby. Wspierana też będzie aktywizacja podmiotów publicznych, prywatnych, ekonomii społecznej i mieszkańców na rzecz rozwoju i współpracy, w tym poprzez szersze wykorzystanie partnerstw publiczno-publicznych i międzysektorowych. Polityka regionalna dodatkowo zostanie ukierunkowana na pobudzanie procesów rozwojowych, m.in. poprzez zapewnienie lepszej dostępności komunikacyjnej i terenów inwestycyjnych.</p> <p>Cel 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.</p> <p>W ramach którego zakłada się działania na rzecz rozwoju infrastruktury, w tym komunikacyjnej i cyfrowej. Zakładana jest również koncentracja inwestycji na tych rodzajach infrastruktury, które warunkują budowanie i rozwój przewag konkurencyjnych na poziomie samorządu lokalnego.</p> <p>Cel 2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym</p> <p>Wspieranie przedsiębiorczości to jedno z głównych zadań, zmierzających do stworzenia spójnego systemu, który zaoferuje rozwiązania i wsparcie uwzględniające zróżnicowane potrzeby dużych i małych firm. Wspieranie strefy gospodarczej skupiać się będzie na tworzeniu warunków dla rozwoju przedsiębiorczości na różnych obszarach, rozwijaniu atrakcyjności inwestycyjnej oraz szerszego wykorzystania lokalnych potencjałów prorozwojowych</p>
<p>STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO DO 2030 ROKU</p>	<p>Cel 3. Konkurencyjna gospodarka</p> <p>W ramach którego dążyć się będzie do rozwoju i unowocześnienia gospodarki województwa, jako warunku wzrostu jego konkurencyjności w aspekcie miejsca zamieszkania. Cele operacyjne dotyczą m.in. innowacyjnej gospodarki, rozwoju przedsiębiorczości, rozwoju sektora rolno-spożywczego, rozwoju turystyki, nowoczesnego rynku pracy</p> <p>Cel 5. Spójne i bezpieczne województwo</p> <p>W ramach którego dążyć się będzie do zapewnienia wysokiej sprawności funkcjonowania systemu społeczno-gospodarczego w oparciu o innowacyjność. Cele operacyjne dotyczą m.in. cyfryzacji i współpracy na rzecz rozwoju regionu</p>
<p>FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA KUJAW I POMORZA 2021-2027</p>	<p>PRIORYTET 1 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ WZROSTU INNOWACYJNOŚCI I KONKURENCYJNOŚCI REGIONU</p> <p>Cel szczegółowy 1(ii) Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych</p> <p>PRIORYTET 3 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA ZRÓWNOWAŻONY TRANSPORT MIEJSKI</p> <p>Cel szczegółowy 2(viii) Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej</p>

PRIORYTET 4 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ SPÓJNOŚCI I DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ REGIONU

Cel szczegółowy 3 (ii) Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej

PRIORYTET 5 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA WZMACNIANIE POTENCJAŁÓW ENDOGENICZNYCH REGIONU

Cel szczegółowy 5 (i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich.

PRIORYTET 7 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA ROZWÓJ LOKALNY

Cel szczegółowy 4(c) Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu

Cel szczegółowy 4(g) Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej

PRIORYTET 8 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA WSPARCIE W OBSZARZE RYNKU PRACY, EDUKACJI I WŁĄCZENIA SPOŁECZNEGO

Cel szczegółowy 4(a) Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej

Cel szczegółowy 4(d) Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia

Cel szczegółowy 4(g) Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej

	<p>Cel szczegółowy 4(h) Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji</p> <p>Cel szczegółowy 4(i) Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów</p>
--	---

Źródło: opracowanie własne

W odniesieniu do celu szczegółowego: **środowiskowo-przestrzennego** zastosowanie znajduje poniższa tabela.

Tabela 16: Odniesienie celu szczegółowego: środowiskowo-przestrzennego do strategii wyższego rzędu

Odniesienie	Uzasadnienie komplementarności i pomocniczości
3. CEL SZCZEGÓŁOWY: ŚRODOWISKOWO-PRZESTRZENNY	INWESTYCJE PRZYJAZNE ŚRODOWISKU
KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO	<p>Cel 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów</p> <p>Wysoki poziom infrastruktury technicznej i społecznej wpływa na zwiększenie atrakcyjności regionu, jak również prowadzi do ożywienia otoczenia i wzrostu dobrobytu społeczności lokalnych. Zgodnie z zasadą zrównoważonego inwestowania rozwój infrastruktury musi odbywać się w sposób zrównoważony, uwzględniający potrzeby gospodarcze i społeczne, ale też względy przyrodnicze i środowiskowe. Inwestycje dotyczyć mają w szczególności budowy sieci dróg i połączeń transportowych, modernizacji infrastruktury ochrony środowiska i energetyki, infrastruktury turystycznej, sportowej i rekreacyjnej, a także infrastruktury telekomunikacyjnej zapewniającej dostęp do usług cyfrowych.</p>
STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO DO 2030 ROKU	<p>Cel 2. Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo</p> <p>W ramach którego dążyć się będzie do zasadniczej poprawy szeroko rozumianego poziomu rozwoju społecznego, zwłaszcza w aspekcie zdrowotnym. Cele operacyjne dotyczą m.in. aktywności społecznej, zdrowia, sportu i aktywności fizycznej;</p> <p>Cel 4. Dostępna przestrzeń i czyste środowisko</p> <p>W ramach którego dążyć się będzie do zapewnienia wysokiej jakości życia, wynikającej ze stanu środowiska oraz charakteru zagospodarowania. Cele operacyjne dotyczą m.in. infrastruktury rozwoju społecznego, środowiska przyrodniczego, przestrzeni kulturowej, infrastruktury transportu, infrastruktury technicznej, czystej energii i bezpieczeństwa energetycznego, potencjałów endogenicznych</p>

**FUNDUSZE
EUROPEJSKIE DLA
KUJAW I
POMORZA 2021-
2027**

**PRIORYTET 2 FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA CZYSTEJ ENERGII
I OCHRONY ZASOBÓW ŚRODOWISKA REGIONU**

Cel szczegółowy 2(i) Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych

Cel szczegółowy 2(ii) Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju

Cel szczegółowy 2(iv) Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego

Cel szczegółowy 2(v) Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej

Cel szczegółowy 2(vi) Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej

Cel szczegółowy 2(vii) Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia

**PRIORYTET 3 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA ZRÓWNOWAŻONY
TRANSPORT MIEJSKI**

Cel szczegółowy 2(viii) Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej

**PRIORYTET 4 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ SPÓJNOŚCI
I DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ REGIONU**

Cel szczegółowy 3 (ii) Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej

**PRIORYTET 5 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA WZMACNIANIE
POTENCJAŁÓW ENDOGENICZNYCH REGIONU**

Cel szczegółowy 5 (i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich.

**PRIORYTET 6 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ
ZWIĘKSZENIA DOSTĘPNOŚCI REGIONALNEJ
INFRASTRUKTURY DLA MIESZKAŃCÓW**

Cel szczegółowy 4(vi) Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych

Źródło: opracowanie własne

3.4.5. Kierunki działań wykraczających poza horyzont realizacji strategii

Planując strategię terytorialną warto zarysować dłuższą perspektywę strategiczną, wykraczającą poza jej podstawowy horyzont obowiązywania. Perspektywa taka powinna móc uwzględniać zmiany i procesy wymagające większego zaangażowania i szerszego kontekstu, np. uwzględnienia procesów edukacyjnych, pokoleniowych, socjologicznych, demograficznych, planowanych inwestycji krajowych i regionalnych, zjawisk makroekonomicznych czy megatrendów na poziomie kraju czy świata. Próba spojrzenia na obszar Partnerstwa w zestawieniu z taką perspektywą pozwala na jego określenie i umieszczenie w pewnych ramach strategicznych, na wysokim poziomie ogólności, ale też niepewności.

Dzięki przeprowadzonej analizie długoterminowej uzyskujemy dobry wstęp do myślenia o przyszłości w szerszej perspektywie i spojrzenie ponad krótkotrwałe zjawiska i trendy, ale też lepiej przewidujemy i dostosowujemy się do zmian oraz ich zrozumienia.

Analizując plany strategiczne wynikające z przyjętych kluczowych celów i kierunków do podjęcia, rysuje się perspektywa obszaru, jako miejsca atrakcyjnego do zamieszkania, ale też powrotu po okresie edukacji lub pierwszych latach pracy, w którym mieszkańcy mają wyższy poziom wykształcenia niż dotychczas, potrafią odnaleźć się w nowych zawodach i mają ich świadomość, którym zapewnione są zarówno podstawowe, jak i bardziej zaawansowane usługi publiczne, którzy czują przywiązanie do tego obszaru, którzy są bardziej aktywni na polu społecznym czy obywatelskim.

To miejsce, w którym rozwinięta sieć podmiotów oferujących produkty lokalne, znalazła swoje miejsce na rynku nie tylko lokalnym, i czerpie z tego tytułu zadowalające profity i wspiera pozytywny wizerunek tego obszaru. To miejsce, w którym przedsiębiorstwa, niezależnie od ich wielkości, funkcjonują według zasad odpowiedzialności i zrównoważonego rozwoju, gdzie inwestycje nie mają charakteru inwazyjnego, a coraz większą część sektora gospodarczego stanowią bardziej zaawansowane usługi, szczególnie kreatywne czy związane z technologiami. To miejsce, w którym mieszkańcy, niezależnie od wieku czy oczekiwań, mogą realizować się gospodarczo, pracując na zaoferowanym rynku pracy lub samemu go tworząc.

To przestrzeń, której dominującą cechą jest naturalny charakter i czyste środowisko. To przestrzeń, w której zielen, woda czy powietrze, mają swoje miejsce i służą mieszkańcom w sposób zrównoważony. To miejsce przede wszystkim dla mieszkańców, ale też coraz częściej odwiedzane przez wymagającego turystę, który szanując środowisko, szuka ekologicznej przestrzeni, czystego klimatu, zdrowej żywności i oferty czasu wolnego, dopasowanej do potrzeb. To miejsce, które jest bezpieczne i dobrze skomunikowane, nie tylko siecią drogową, ale również rowerową,

pieszą, czy za pomocą innych środków transportu. To miejsce, w którym usługi publiczne i infrastruktura opierają się na ekologicznych rozwiązaniach oraz dostępności dla każdego mieszkańca.

Odnosząc się do obecnie prognozowanych megatrendów, jest to miejsce, w którym nastąpił wzrost przedsiębiorczości, realizowana jest cyfryzacja i dostęp do nowych technologii, ale też ważna jest ochrona zdrowia, ekologia czy naturalne zasoby i ich zrównoważone zastosowanie.

4. PROJEKTY

4.1. PROCES IDENTYFIKACJI I WYBORU PROJEKTÓW

Proces generowania projektów strategicznych prowadzony był według założeń maksymalnej efektywności i uzgodnienia pomiędzy uczestnikami procesu. Proces ten składał się z kilku następujących po sobie etapów:

- **Wyłaniania**

Przeprowadzonego w formie **publicznego naboru propozycji projektowych (pomysłów)** w formie online, otwartego na przełomie lutego 2022 roku i marca 2023 roku dla wszystkich zainteresowanych, ze szczególnym udziałem wybranych kluczowych interesariuszy Partnerstwa. W ramach którego zgłoszono 91 indywidualnych propozycji (inspiracji).

- **Preselekcji**

Polegającego na wstępnej analizie i ocenie zgłoszonych pomysłów projektowych pod kątem prawidłowości (kompletności) zgłoszenia, merytorycznej treści oraz **zgodności z kryteriami oceny** projektów zintegrowanych, w tym zgodności z wykazanymi w ramach diagnozy potrzebami rozwojowymi.

Tabela 17: Kryteria oceny projektu zintegrowanego

KRYTERIA OBLIGATORYJNE	
Zgodność strategiczna	Projekt jednoznacznie nastawiony na realizację któregoś z celów strategicznych i potrzeb rozwojowych
Walor ponadlokalny	Projekt mający wpływ na rozwój więcej niż jednej gminy
Powiązania	Projekt realizowany w ramach wiązki projektów powiązanych ze sobą
Akceptacja	Projekt przygotowany wspólnie i zaakceptowany przez samorzady
KRYTERIA DODATKOWE	
Gotowość do realizacji	Projekt gotowy lub możliwy do przygotowania do realizacji w optymalnym czasie
Wpływ finansowy	Projekt przyczyniający się do obniżenia kosztów świadczenia usług publicznych lub zwiększenia przychodów samorządów

Dostępność finansowania	Projekt możliwy do sfinansowania poprzez środki własne lub źródła zewnętrzne o wysokim stopniu prawdopodobieństwa
--------------------------------	---

Źródło: opracowanie własne

- **Integracji**

W wyniku tego procesu, działając w oparciu o zasady koncentracji, kumulacji i integracji, **przygotowano listę zintegrowanych wiązek projektów, tj. połączonych propozycji** projektów strategicznych.

- **Selekcji kierunkowej**

Będącego kluczowym elementem decyzji strategicznej (kierunkowej), w ramach której samorządy OPPT Brodnicy wyselekcjonowały i zarekomendowały **dwie kategorie** projektów strategicznych: **projekty kluczowe i uzupełniające**.

- **Opracowania merytorycznego**

Będącego iteracyjnym procesem o charakterze warsztatowym i technicznym, w ramach którego dokonano konkretyzacji założeń merytorycznych i rozwinięcia idei projektów kluczowych poprzez **przygotowanie indywidualnych fiszek projektowych**, w tym uzgodnienia założeń projektu w oparciu o zidentyfikowane potrzeby, zatwierdzone cele strategiczne oraz założenia techniczne i spodziewane efekty realizacji.

- **Decyzji strategicznej**

Będącego finalnym etapem procesu wyłaniania projektów strategicznych w formie decyzji OPPT Brodnicy o **zatwierdzeniu list projektów kluczowych i uzupełniających oraz fiszek projektów kluczowych**. Jednocześnie w ramach zarządzania strategią przyjęto zasady **aktualizacji listy projektów** (kluczowych lub uzupełniających), wynikające z procesu wyłaniania projektów strategicznych oraz weryfikacji obecnych założeń wskazanych w niniejszej strategii.

4.2. LISTA PROJEKTÓW

W wyniku etapu **selekcji kierunkowej**, będącego kluczowym elementem decyzji strategicznej (kierunkowej), samorządy OPPT Brodnicy wyselekcjonowały i zarekomendowały dwie kategorie projektów strategicznych: projekty kluczowe i uzupełniające.

Wszystkie wybrane projekty strategiczne niezależnie od ich przyporządkowania charakteryzuje zgodność kierunkowa z potrzebami rozwojowymi zidentyfikowanymi w procesie diagnozy, przyjętymi celami strategicznymi i operacyjnymi, ale też celami rozwojowymi wynikającymi ze strategii wyższego rzędu (strategia rozwoju kraju i

województwa). Projekty te mają również charakter zintegrowany i komplementarny poprzez określone powiązania merytoryczne w postaci wiązek projektowych.

4.2.1. Lista projektów kluczowych

Lista **projektów kluczowych**, uwzględniająca projekty finansowane przy udziale instrumentu terytorialnego, wymagających specjalnego opracowania i pogłębienia. Projekty kluczowe, co do zasady, charakteryzują się wyższym poziomem dojrzałości i przygotowania, jednocześnie spełniając warunki myślenia strategicznego w kontekście realizacji potrzeb i celów strategicznych⁶.

Lista projektów kluczowych znajduje się w załączniku nr 2 do niniejszej strategii.

Jednocześnie lista projektów kluczowych zgodnie z założeniami strategii podlega procesowi **stałego monitorowania i aktualizacji** (modyfikacji zakresów, przyporządkowania, ujmowania i dodawania projektów).

Ponadto dla wszystkich projektów kluczowych zostały opracowane indywidualne **fiszki projektowe**, które rozwijają treść projektu i stanowią podstawę do przygotowania pełnego wniosku o dofinansowanie.

Komplet fiszek projektowych znajduje się w załączniku nr 3 do niniejszej strategii.

4.2.2. Lista projektów uzupełniających

Lista **projektów uzupełniających**, stanowiących zarysy inwestycji wspierających założenia strategii, do opracowania na późniejszym etapie operacjonalizacji działań.

Projekty uzupełniające charakteryzują się zróżnicowanym, ale względnie niskim poziomem dojrzałości i przygotowania, co do zasady stanowiąc jedynie zarysy interwencji, ale spełniając warunki myślenia strategicznego w kontekście realizacji potrzeb i celów strategicznych.

Jednocześnie lista projektów uzupełniających zgodnie z założeniami niniejszej strategii podlega procesowi **stałego monitorowania i aktualizacji** (modyfikacji zakresów, przyporządkowania, ujmowania i dodawania projektów).

Lista projektów uzupełniających znajduje się w załączniku nr 4 do niniejszej strategii.

⁶ W ramach projektów kluczowych przewidziano również dwa wewnętrzne projekty horyzontalne dotyczące wsparcia administracyjnego i obsługi biura OPPT, oddziałujące na sposób realizacji strategii.

4.3. POWIĄZANIE POMIĘDZY PROJEKTAMI

W wyniku etapu integracji projektów, działając w oparciu o zasady koncentracji, kumulacji i integracji, **przygotowano listę zintegrowanych wiązek projektów**, tj. połączonych propozycji projektów strategicznych.

Tabela 18: Lista wiązek projektów strategicznych

CEL STRATEGICZNY	WIĄZKA
CEL SZCZEGÓŁOWY 1 SPOŁECZNY: Wysoka jakość usług dla mieszkańców	
CEL OPERACYJNY 1.1: Wysoka jakość usług publicznych	<ul style="list-style-type: none"> • 1.1.1 Kultura • 1.1.2 Zdrowie
CEL OPERACYJNY 1.2: Dostępna i nowoczesna edukacja	<ul style="list-style-type: none"> • 1.2.1 Edukacja
CEL OPERACYJNY 1.3: Integracja i aktywizacja mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> • 1.3.1 Integracja
CEL SZCZEGÓŁOWY 2 GOSPODARCZY: Zrównoważony rozwój przedsiębiorczości	
CEL OPERACYJNY 2.1: Rozwinięty rynek produktów lokalnych	<ul style="list-style-type: none"> • 2.1.1 Produkty lokalne
CEL OPERACYJNY 2.2: Rozwinięta infrastruktura gospodarcza	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Brak wiązek na tym etapie</i>
CEL OPERACYJNY 2.3: Współpraca międzysektorowa	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Brak wiązek na tym etapie</i>
CEL SZCZEGÓŁOWY 3 ŚRODOWISKOWO-PRZESTRZENNY: Inwestycje przyjazne środowisku	
CEL OPERACYJNY 3.1: Rozwinięta infrastruktura komunikacyjna	<ul style="list-style-type: none"> • 3.1.1 Ścieżki rowerowe • 3.1.2 Drogi • 3.1.3 Transport publiczny
CEL OPERACYJNY 3.2: Zrównoważona turystyka	<ul style="list-style-type: none"> • 3.2.1 Odnowa przestrzeni • 3.2.2 Rekreacja • 3.2.3 Jeziora • 3.2.4 Produkt turystyczny
CEL OPERACYJNY 3.3: Rozwinięta infrastruktura ekologiczna	<ul style="list-style-type: none"> • 3.3.1 Odpady • 3.3.2 Gospodarka wodno-ściekowa • 3.3.3 Efektywność energetyczna

Źródło: opracowanie własne

W każdej z przedstawionych wiązek projektów strategicznych znajdują się projekty o wzajemnej komplementarności, ale zróżnicowanym poziomie dojrzałości, które wymagają ciągłego namysłu strategicznego.

Jednocześnie lista zintegrowanych wiązek projektów strategicznych zgodnie z założeniami niniejszej strategii podlega procesowi **stałego monitorowania i aktualizacji** (modyfikacji zakresów, przyporządkowania, ujmowania i dodawania wiązek czy projektów).

Lista zintegrowanych wiązek projektów strategicznych znajduje się w załączniku nr 5 do niniejszej strategii.

Poza powiązaniem projektów wg typów i tematyki w ramach wiązek projektowych, projekty strategiczne i wiązki projektów OPPT Brodnicy cechują się szeregiem **powiązań i zależności** między sobą. Wybrane wzajemne powiązania i zależności między wiązkami projektowymi wskazano na schemacie poniżej:

Tabela 19: Lista przykładowych powiązań i zależności między wiązkami projektów

WIĄZKA	POWIĄZANIE / ZALEŻNOŚĆ	WIĄZKA
3.1.1 Ścieżki rowerowe 3.1.2 Drogi 3.1.3 Transport publiczny	Zwiększenie dostępności →	1.1.1 Kultura 1.1.2 Zdrowie 1.2.1 Edukacja 1.3.1 Integracja 3.2.1 Odnowa przestrzeni 3.2.2 Rekreacja 3.2.3 Jeziora 3.2.4 Produkt turystyczny
2.1.1 Produkty lokalne	Wzmocnienie →	3.2.4 Produkt turystyczny 1.3.1 Integracja
1.3.1 Integracja	Wzmocnienie →	1.2.1 Edukacja
3.2.1 Odnowa przestrzeni 3.2.2 Rekreacja 3.2.3 Jeziora 3.2.4 Produkt turystyczny	Stworzenie warunków →	1.3.1 Integracja
3.3.1 Odpady 3.3.2 Gospodarka wodno-ściekowa 3.3.3 Efektywność energetyczna	Stworzenie warunków →	1.1.1 Kultura 1.1.2 Zdrowie 1.2.1 Edukacja 1.3.1 Integracja 3.2.4 Produkt turystyczny

Źródło: opracowanie własne

4.4. PRODUKTY I REZULTATY PROJEKTÓW

Zgodnie z przyjętym procesem strategicznym, dla każdego projektu kluczowego określono spodziewane efekty rzeczowe i strategiczne – poprzez wskaźniki produktu i rezultatu. Informacje dotyczące poszczególnych wskaźników indywidualnych dla projektów znajdują się w fiskach projektowych (załącznik nr 3 do niniejszej strategii).

Dla projektów uzupełniających, z uwagi na ich wstępny i ogólny charakter (pomysły do rozwinięcia w trakcie realizacji strategii), wskaźniki nie zostały na tym etapie określone.

5. WARUNKI I PROCEDURY OBOWIĄZUJĄCE W REALIZACJI STRATEGII

Planowanie strategiczne jest ciągłym procesem i aby osiągnąć zamierzone wyzwania strategiczne wymagane jest **stworzenie efektywnych mechanizmów** gwarantujących konsekwentne i skuteczne wdrażanie, monitorowanie i ewaluację efektów strategii. Zarządzaniem strategią OPPT Brodnicy zajmować się będzie wydzielony do tego zespół administracyjny (biuro OPPT), umocowany według wewnętrznych reguł i finansowania w ramach wsparcia administracyjnego.

Różne podmioty i organizmy publiczne, prywatne, społeczne będą miały wpływ na realizację głównego celu strategicznego, wykonalność projektów strategicznych, a także sposoby włączenia, kontroli społecznej.

W proces wdrażania strategii, podobnie jak w proces jej tworzenia, zostaną zaangażowane wskazane **samorządy OPPT Brodnicy, wraz z otoczeniem społeczno-gospodarczym**, tj. organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa, partnerzy społeczni oraz gospodarczy, organizacje skupiające pracodawców, instytucje pomocy i integracji społecznej, lokalne grupy działania, szkoły i placówki prowadzące kształcenie, lasy państwowe, i inne.

Wszystkie samorządy OPPT Brodnicy (powiatu brodnickiego) tworzą partnerstwo i współpracują w formie **porozumienia komunalnego** wynikającego z zawartego w dniu 4 października 2022 r. „Porozumienia w sprawie powierzenia zadań związanych z realizacją Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Brodnicy”, gdzie **liderem jest Gmina Zbiczno**, a pozostałe samorządy stanowią strony tego porozumienia.

Celem porozumienia jest opracowanie strategii terytorialnej OPPT Brodnicy na rzecz wspólnej realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, a także jej realizacja i wdrożenie, tj.

- opracowanie Strategii terytorialnej OPPT Brodnicy zgodnie z wytycznymi IZ FEEdKP oraz przygotowywanie jej aktualizacji;
- przyjęcie Strategii Terytorialnej OPPT Brodnicy oraz jej aktualizacji; przedkładanie Strategii Terytorialnej OPPT Brodnicy do zaopiniowania IZ FEEdKP oraz Marszałkowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- zatwierdzenie listy projektów stanowiących integralną część Strategii Terytorialnej OPPT Brodnicy i jej aktualizacji;
- zatwierdzanie raportu monitoringowego oraz sprawozdań na temat wdrażania Strategii Terytorialnej OPPT Brodnicy, a następnie przekazywanie tego dokumentu do oceny i zatwierdzenia IZ FEEdKP;
- zatwierdzanie innych dokumentów wymaganych przez IZ FEEdKP.

Dla realizacji postanowień porozumienia członkowie podjęli działania na rzecz wzajemnej współpracy w celu opracowania i osiągnięcia celów, które w przyszłości

przyczynią się do podniesienia wartości społecznej i ekonomicznej tej części regionu. W tym celu dla celów sprawności procesu **wyodrębniono Zespół Doradczy** z rolą strategiczną (włodarze wszystkich samorządów), oraz **Grupę Roboczą**, operacyjną (przedstawiciele wszystkich samorządów).

Lider porozumienia zobowiązany został do:

- powołania Zespołu Doradczego, w skład którego wejdą po jednym upoważnionym przedstawicielu Stron – Burmistrzowie i Wójtowie oraz Starosta;
- udziału w pracach Zespołu Doradczego;
- stworzenia struktury organizacyjnej zapewniającej prawidłową realizację powierzonych zadań poprzez powołanie grupy roboczej, w skład której wejdą jedna osoba wskazana przez Lidera Porozumienia oraz dwie osoby wskazane przez Powiat i Gminy, tj. koordynator ds. OPPT Brodnicy oraz osoba ds. współpracy z Zespołem Doradczym;
- bieżącej współpracy z IZ FEdKP;
- prowadzenia działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących OPPT Brodnicy;
- stosowania obowiązujących przepisów krajowych oraz unijnych celem prawidłowej realizacji powierzonych zadań;
- ochrony i przetwarzania danych osobowych zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych;
- archiwizacji dokumentacji związanej z realizacją zadań zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Pozostali członkowie porozumienia, tj. Powiat i Gminy, zobowiązali się do:

- wskazania w skład Zespołu Doradczego po jednym upoważnionym przedstawicielu;
- udziału w pracach Zespołu Doradczego i wzajemnego uzgadniania wszelkich działań przez Zespół Doradczy;
- wskazanie dwóch osób do grupy roboczej, tj. koordynatora ds. OPPT Brodnicy oraz osoby ds. współpracy z Zespołem Doradczym;
- informowania o planowanych do realizacji zadaniach Lidera Porozumienia.

5.1. OBOWIĄZYWANIE I AKTUALIZACJA STRATEGII

Strategia przewidziana jest **na lata 2023-2032** i została przygotowana (opisana) w pierwszym kwartale 2023 roku, a do jej przygotowania wykorzystano ówczesny stan wiedzy i wynikających stąd wniosków i założeń. Jednocześnie dokument ten zakłada **proces aktualizacji**, a w zależności od kontekstu formalnego i merytorycznego proces ten może przyjąć formę:

- **aktualizacji systemowej**, gdzie zmiana dotyczy celów strategicznych, systemów zarządzania, wdrażania lub monitorowania. Konieczność zmian wynika z wniosków z monitorowania oraz ewaluacji, analizy zmian sytuacji społeczno-gospodarczej, lub innych o charakterze systemowym;
- **aktualizacji listy projektów**, która wynika z procesu wyłaniania projektów partnerskich oraz weryfikacji listy wskazanej w strategii.

Przyjęto, iż w ramach procesu monitorowania, Strategia będzie przedmiotem oceny wszystkich jej elementów, z uwzględnieniem aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej, systemu finansowania, warunków formalnych i prawnych, i innych mających wpływ na jej efektywną realizację.

Na podstawie przeprowadzonej analizy formułuje się wnioski będące podstawą do podjęcia decyzji strategicznej przez samorzady OPPT Brodnicy, w zakresie zmiany lub utrzymania kierunków strategicznych, w tym okresu jej obowiązywania.

5.2. FUNKCJA STRATEGII TERYTORIALNEJ W REALIZACJI LOKALNYCH POLITYK

Niniejsza strategia wpisuje się w założenia polityki rozwojowej Województwa Pomorskiego, która zakłada szczególne wsparcie dla partnerstw o charakterze ponadgminnym, w tym instrument Zintegrowanych Porozumień Terytorialnych.

W zakresie **funkcji i miejsca** niniejszej strategii w odniesieniu do dokumentów o charakterze strategicznym na poziomie lokalnym, niniejsza strategia:

- określa cele i projekty wspólne dla członków OPPT Brodnicy, nie odbierając jednocześnie prawa do stanowienia polityki lokalnej przez poszczególne samorzady (strategie rozwoju);
- jest brana pod uwagę przy przygotowaniu dokumentów strategicznych na poziomie lokalnym (strategia rozwoju gminy, program rewitalizacji, plan gospodarki niskoemisyjnej, itp.), dokumentów planistycznych oraz finansowych (WPF);
- stanowi podstawę w negocjowaniu wsparcia z różnych dostępnych źródeł oraz włączania się w inicjatywy o charakterze regionalnym czy ponadregionalnym (współpraca z obszarami z regionów sąsiedzkich).

5.3. MONITOROWANIE I OCENA WDRAŻANIA

Elementem kontroli społecznej i sposobem oceny skuteczności realizacji zamierzeń strategicznych jest system monitoringu i ewaluacji strategii, będącej podstawą do jej oceny w kontekście efektywności i skuteczności. Proces ten prowadzony jest

zasadniczo w dwóch uzupełniających się aspektach, które powinny być stosowane łącznie, tj.:

- danych liczbowych i wskaźnikowych (ile i jak jest?)
- refleksji pogłębionej i komentarza kontekstowego (co to oznacza i dlaczego tak jest?)

Skwantyfikowane dane i wskaźniki realizacji strategii stanowią podstawowy, chociaż nie jedyny, element walidacji skuteczności podejmowanych działań strategicznych. Analiza wskaźników i ich wartości stanowić może jedynie wstęp do formułowania wniosków, gdyż **wymaga każdorazowo komentarza strategicznego** w ocenie skuteczności.

5.3.1. Rezultaty strategiczne

System oceny realizacji strategii będzie dostarczał informacji dotyczących głównych problemów i sukcesów w realizacji celów strategicznych oraz będzie wskazywał na niezbędny zakres i przedmiot aktualizacji jej zapisów. Ocena realizacji strategii będzie dokonywana za pomocą dwóch rodzajów wskaźników: rezultatu strategicznego i produktu, według poniższej tabeli⁷.

Tabela 20: Matryca wskaźników rezultatu strategicznego

Cel strategiczny / Nazwa wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Wartość wskaźnika
CEL SZCZEGÓŁOWY 1 SPOŁECZNY: Wysoka jakość usług dla mieszkańców		
WSKAŹNIK REZULTATU STRATEGICZNEGO	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [osoby odwiedzające/rok]	2320
WSKAŹNIK REZULTATU STRATEGICZNEGO	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki nad dziećmi [użytkownicy/rok]	240
WSKAŹNIK REZULTATU STRATEGICZNEGO	Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu [osoby]	1845
WSKAŹNIK PRODUKTU	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem [szt.]	9
WSKAŹNIK PRODUKTU	Liczba dofinansowanych miejsc wychowania przedszkolnego [sztuki]	265
WSKAŹNIK PRODUKTU	Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem [podmioty]	15

⁷ Wskaźniki dla: *CEL SZCZEGÓŁOWY 2 GOSPODARCZY: Zrównoważony rozwój przedsiębiorczości*, określono w formie orientacyjnej z uwagi na brak projektów kluczowych na tym etapie

CEL SZCZEGÓŁOWY 2 GOSPODARCZY: Zrównoważony rozwój przedsiębiorczości		
WSKAŹNIK REZULTATU STRATEGICZNEGO	Liczba podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON	wzrost
WSKAŹNIK PRODUKTU	Liczba objętych wsparciem mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (w tym spółdzielni i przedsiębiorstw społecznych) (przedsiębiorstwa)	wzrost
WSKAŹNIK PRODUKTU	Liczba wspartych przedsięwzięć informacyjno-promocyjnych o charakterze krajowym	wzrost
CEL SZCZEGÓŁOWY 3 ŚRODOWISKOWO-PRZESTRZENNY: Inwestycje przyjazne środowisku		
WSKAŹNIK REZULTATU STRATEGICZNEGO	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej [użytkownicy/rok]	4000
WSKAŹNIK REZULTATU STRATEGICZNEGO	Liczba osób korzystających z obszarów publicznych objętych wsparciem [szt.]	16000
WSKAŹNIK REZULTATU STRATEGICZNEGO	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej [MWh/rok]	84
WSKAŹNIK PRODUKTU	Wspierana infrastruktura rowerowa [km]	9,93
WSKAŹNIK PRODUKTU	Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich [m ²]	9000
WSKAŹNIK PRODUKTU	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków [szt.]	4

Źródło: opracowanie własne

5.3.2. Monitorowanie procesu wdrażania strategii

Podstawą skutecznego wdrażania działań służących osiągnięciu celu głównego i celów szczegółowych strategii jest dysponowanie **wiedzą na temat postępów** osiągniętych w zakresie wdrażanego projektu strategicznego, ich skuteczności (efektywności) oraz **zdolność do reagowania na pojawiające się trudności i ryzyka** w realizacji założeń strategii, w tym osiągnięcia zaplanowanych efektów w określonych terminach.

Monitoring wdrażania strategii w trakcie jej realizacji będzie polegał na ciągłym i systematycznym gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zbieranych od poszczególnych realizatorów działań strategicznych.

Za monitorowanie realizacji strategii odpowiadają poszczególne samorządy wchodzące w skład OPPT Brodnicy na zasadach określonych w porozumieniu. Niezbędne dane, informacje o ryzykach i inne niezbędne dane wraz z kontekstem, istotne z punktu widzenia realizacji strategii będą gromadzone na poziomie roboczym, a decyzje w ich zakresie zależą od członków OPPT Brodnicy.

W celu operacjonalizacji powyższych założeń, od roku 2025 zakłada się **cykliczny proces monitorowania w postaci corocznych raportów**, zawierających kluczowe informacje o postępie rzeczowym i finansowym dotyczącym strategii⁸.

Wnioski płynące z procesu monitoringu będą stanowiły podstawę do **ewentualnej aktualizacji strategii** poprzez modyfikację poszczególnych elementów przyjętych ustaleń strategicznych, w tym dokonywanie korekt wartości wskaźników w procesie realizacji zamierzonych działań.

5.3.3. Ewaluacja strategii

Kluczowym narzędziem oceny skuteczności strategii z punktu widzenia wstecz, ale też na przyszłość, jest **ewaluacja**, która odbywa się w konkretnych momentach czasu i dotyczy analizy osiągniętych zamierzeń i rezultatów oraz ich wpływu na sytuację społeczno-gospodarczą Partnerstwa. W procesie ewaluacji kluczowy jest komentarz i **refleksja pogłębiona** na temat skuteczności podjętych działań z perspektywy czasu oraz możliwych sugestii i praktyk na przyszłość.

W strategii zakłada się ewaluację dwuetapową⁹:

- **Ewaluację śródterminową** (mid-term), przeprowadzaną w trakcie okresu jej obowiązywania, co najmniej raz (w połowie, po roku 2027);
- **Ewaluację końcową** (ex-post), przeprowadzaną na zakończenie procesu wdrażania strategii.

Przedmiotem ewaluacji będzie przede wszystkim stopień osiągnięcia celów strategicznych, skuteczność osiągania rezultatów bezpośrednich, wpływ na środowisko społeczno-gospodarcze oraz głębokość zmian (trwałość). W systemie oceny uwzględnia się stosowanie poniższych kryteriów oceny:

- **Trafność** – zgodność interwencji ze zdiagnozowanymi wyzwaniami;
- **Efektywność** – relacja pomiędzy poniesionymi nakładami, a faktycznymi efektami;
- **Skuteczność** – stopień realizacji celów strategicznych;
- **Użyteczność** – faktyczna użyteczność i konsekwencje podjętych interwencji;
- **Trwałość** – stopień głębokości zmian.

W celu operacjonalizacji powyższych założeń, rekomenduje się opracowywanie **Raportów ewaluacyjnych z realizacji strategii**, zawierających:

⁸ Z zastrzeżeniem, że częstotliwość, zakres raportu monitorującego oraz inne jego warunki, mogą wynikać z reguł i wytycznych IZ FEdKP.

⁹ Z zastrzeżeniem, że częstotliwość, zakres ewaluacji oraz inne jej warunki, mogą wynikać z reguł i wytycznych IZ FEdKP

- Metodologię i bazowe informacje **rzeczowe i finansowe**, w tym dane liczbowe, statystyczne i nominalne w zakresie efektów realizacji strategii;
- Stopień realizacji **celów strategicznych**, w tym rezultatów i wskaźników;
- **Kontekst i komentarz**, tworzące niezbędne tło i pozwalających na stworzenie całościowego obrazu;
- **Analizę wyników** (efektywności);
- **Zewnętrzne spojrzenie** i zestawienie z otoczeniem społeczno-gospodarczym;
- Podsumowanie z **rekomendacjami** dotyczącymi następnego okresu.

Wnioski płynące z raportu śródterminowego będą stanowiły podstawę do **ewentualnej aktualizacji strategii** poprzez modyfikację poszczególnych elementów przyjętych ustaleń strategicznych, w tym dokonywanie zmian systemu zarządzania, projektów strategicznych, przyjętych wskaźników. Wnioski płynące z raportu końcowego będą stanowiły podstawę do **programowania przyszłej strategii**, jako punkt wyjścia do kolejnych raportów i analiz diagnostycznych.

6. OPIS PROCESU ANGAŻOWANIA PARTNERÓW SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH

Kwestia partycypacji uważana jest za miarę **poziomu rozwoju demokracji** i społeczeństwa obywatelskiego. Dlatego też jedną z istotniejszych form współpracy samorządu terytorialnego ze społecznością lokalną jest **udział mieszkańców w tworzeniu regionalnych i lokalnych planów rozwoju**, jako elementy aktywnej partycypacji społecznej.

Dla zapewnienia właściwego rozwoju ważny i konieczny staje się udział społeczności lokalnej lub jej reprezentantów w opracowywaniu i realizacji różnych decyzji, zwłaszcza tych o charakterze strategicznym. Dlatego też mieszkańcy muszą mieć zapewnioną możliwość uczestnictwa w procesie przygotowywania i wdrażania dokumentów, których efekty wdrożeniowe mają ich bezpośrednio i pośrednio dotyczyć. Sprawne funkcjonowanie lokalnej wspólnoty jest możliwe dzięki wdrożeniu jasnych zasad współpracy oraz klarownemu podziałowi ról i zadań.

W procesie planowania uwzględnia się lokalne uwarunkowania, szczególnie dotyczące właściwych interesariuszy, cele ich działań, punkty widzenia oraz rolę poszczególnych osób i ich oczekiwania. Zaangażowanie lokalnych przedstawicieli w proces planowania sprzyja wzrostowi świadomości społecznej na temat celów podejmowanych działań. W ten sposób następuje **utożsamianie się przedstawicieli lokalnej społeczności z podejmowanymi przez administrację działaniami**. Wzmacnia to również jakość podejmowanych decyzji publicznych (więcej punktów widzenia). Natomiast brak współpracy z osobami zainteresowanymi, które żyją i mieszkają na danym terenie, sprzyja niedowierzaniu mieszkańców co do zasadności i transparentności prowadzonych przez władze poczynań.

Proces zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych można ukazać w trzech horyzontach czasowych:

- Etap **przygotowania** strategii
- Etap **realizacji** strategii
- Etap **oceny** strategii

We wszystkich dotychczasowych działaniach w ramach przygotowania strategii kluczowym elementem było **aktywne i transparentne włączenie mieszkańców** i reprezentujących ich podmiotów. Po opinii społeczeństwa sięgano wielokrotnie używając różnych form współdziałania i tworzenia relacji, ale też informowania o planach i efektach podejmowanych działań (feedback).

Działanie w ramach partycypacji społecznej przy opracowaniu niniejszej strategii pozwoliło dostosować misję, wizję i cele strategiczne obszaru do potrzeb i oczekiwań interesariuszy, a także uzyskać społeczną akceptację podejmowanych przedsięwzięć.

Wybrany poziom zaangażowania mieszkańców w proces tworzenia strategii determinuje stopień użyteczności wypracowanych rozwiązań i osiągnięcia sukcesu w zmierzeniu się ze zdiagnozowanymi wyzwaniami OPPT Brodnicy. Ma on wpływ na:

- integrację mieszkańców z terenem OPPT Brodnicy i ich zaangażowaniem, które przynieść ma odczuwalną i trwałą pozytywną zmianę (zmiany wewnętrzne);
- kształtowanie wizerunku obszaru, jego rozpoznawalność i promocję (zmiany zewnętrzne).

6.1. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA NA ETAPIE PRZYGOTOWYWANIA STRATEGII

Zakończony proces przygotowania strategii zakładał otwarte i aktywne uczestnictwo przedstawicieli mieszkańców realizowane w różnej formie w celu uzyskiwania najlepszych efektów – opinii i wniosków strategicznych – na każdym etapie jej tworzenia.

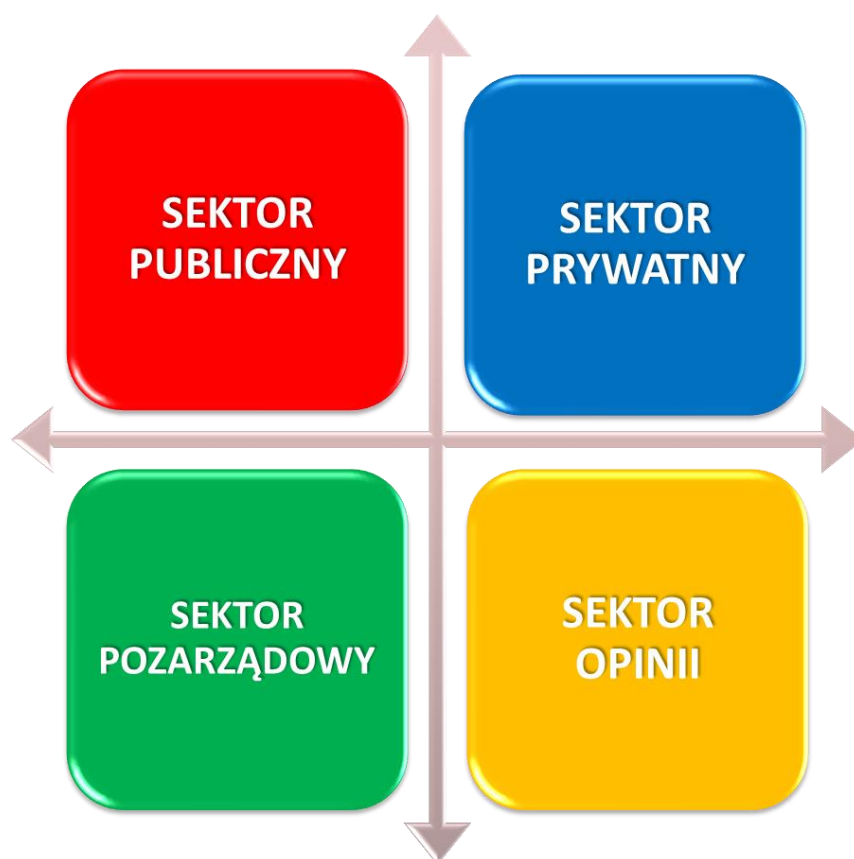
Partycypacja realizowana była w trzech kluczowych wymiarach partycypacji, poprzez:

- Aktywność wyselekcjonowanych **partnerów społeczno-gospodarczych**, tj. kluczowych interesariuszy;
- **Badania i ankiety** zbierające opinie i propozycje społeczne;
- **Warsztaty** towarzyszące procesowi powstawaniu dokumentu, w tym diagnozy, formułowania celów i priorytetów.

6.1.1. Partnerzy społeczno-gospodarczy

W trakcie procesu wskazana została grupa partnerów społeczno-gospodarczych, tzw. **kluczowi interesariusze**, czyli wstępnie wyselekcjonowana na początku realizacji procesu strategicznego, przez poszczególnych Partnerów grupa współpracy mająca na celu dostarczenie wiedzy i informacji o sytuacji na obszarze OPPT Brodnicy, zapewniając różnorodność wniosków i ocen w trakcie całego procesu. Głównym celem powołania jej była identyfikacja i zaproszenie do współpracy partnerskiej najważniejszych przedstawicieli, reprezentantów, liderów obszaru, z czterech grup interesów (liderów administracji, liderów gospodarki, liderów sektora społecznego i liderów opinii). Pozwoliło to na uzyskanie zróżnicowanych ocen i opinii od reprezentantów kluczowych środowisk w zakresie rozwoju OPPT Brodnicy.

Rysunek 9: Sektory kluczowych interesariuszy

Źródło: opracowanie własne

Wśród 105 wskazanych interesariuszy znaleźli się przedstawiciele lokalnych środowisk – małych i dużych przedsiębiorstw, firm rodzinnych, sektora rolnego, kół gospodyń wiejskich, ochotniczych straży pożarnych, stowarzyszeń, fundacji, klubów sportowych, przedstawiciele związków wyznaniowych, młodzieży, seniorów, sektora publicznego: radnych, sołtysów, pracowników urzędów gmin i starostwa, placówek edukacyjnych, społecznych, ale też inni lokalni liderzy. W wyselekcjonowanej grupie zgodnie z obowiązującymi regułami pojawiają się partnerzy społeczno-gospodarczy, reprezentanci społeczeństwa obywatelskiego, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska czy włączenia społecznego i niedyskryminacji.

6.1.2. Badania i ankiety

Bardzo ważnym elementem zbierania szerokich opinii społecznych było przeprowadzenie szeregu badań ankietowych wszystkich lub wybranych grup społecznych z terenu powiatu brodnickiego.

- **Badanie opinii oraz planów życiowych młodzieży**

Przeprowadzone online w grudniu 2022 roku, w którym wzięły udział łącznie 499 osób, z czego 424 zadeklarowały zamieszkanie na terenie gmin OPPT Brodnicy.

Badanie przeprowadzono w szkołach ponadpodstawowych, w których zarejestrowani są uczniowie mieszkający na terenie gmin OPPT Brodnicy.

Głównym celem badania było zdobycie oraz uzupełnienie wiedzy (w odniesieniu do danych zastanych lub badań jakościowych) na temat planów życiowych i edukacyjnych młodzieży w kontekście ich zamieszkania na obszarach zagrożonych kryzysem i utratą kluczowych funkcji rozwojowych. Badanie diagnozuje trudności odnalezienia się młodych ludzi na rynku pracy, ich stosunku do przedsiębiorczości i aktywności życiowej, plany zawodowe oraz atrakcyjność osiedleńczą gmin OPPT Brodnicy.

- **Badanie opinii mieszkańców gmin obszaru Partnerstwa**

Przeprowadzone online w grudniu 2022 roku, w którym wzięło udział łącznie 391 osób deklarujących zamieszkanie na terenie gmin OPPT Brodnicy. Badanie było ogólnodostępne dla wszystkich zainteresowanych.

Głównym celem badania było poznanie opinii mieszkańców gmin OPPT Brodnicy o miejscu, w którym żyją, sposobach korzystania z usług publicznych i potrzebach w tym zakresie. W efekcie badanie zostanie wykorzystane przy planowaniu kierunków rozwoju.

- **Badanie opinii lokalnych liderów (VIP)**

Przeprowadzone online w grudniu 2022 roku, w którym wzięły udział łącznie 92 osoby, wyselekcjonowane z grupy interesariuszy (łącznie 105 osób).

Głównym celem badania było poznanie opinii liderów z OPPT Brodnicy, z czterech grup interesów (liderów administracji, liderów gospodarki, liderów sektora społecznego i liderów opinii), o miejscu, w którym żyją, sposobach korzystania z usług publicznych i potrzebach w tym zakresie. W efekcie badanie zostanie wykorzystane przy planowaniu kierunków rozwoju.

- **Upublicznienie raportu diagnostycznego**

przeprowadzona w lutym 2023 roku, poprzez prezentację raportu diagnostycznego na forum członków OPPT Brodnicy, a następnie również przekazanie publicznie raportu diagnostycznego wszystkim zainteresowanym publicznie na kanałach informacyjnych Partnerów oraz przekazanie online do wszystkich interesariuszy OPPT Brodnicy.

Głównym celem prezentacji było uspołecznienie wniosków z przeprowadzonej diagnozy i przekazanie do przedstawicieli lokalnego środowiska, reprezentującego kluczowych interesariuszy obszaru powiatu brodnickiego oraz udostępnienie wszystkim mieszkańcom.

- **Ankieta pomysłów na projekty**

prowadzona na przełomie lutego i marca 2023 roku, dostępna publicznie na kanałach informacyjnych Partnerów, oraz przekazana online do wszystkich interesariuszy OPPT Brodnicy, z możliwością zgłaszania propozycji pomysłów na projekty strategiczne do inspiracji i wykorzystania w ramach procesu opracowania projektów strategicznych.

Głównym celem ankiety było zebranie uproszczonych propozycji projektowych i inspiracji do opracowania wiązek i projektów strategicznych i ich poszczególnych elementów.

- **Konsultacje strategii**

prowadzone w kwietniu 2023 roku, poprzez publiczną prezentację projektu strategii w celu omówienia i skomentowania przez uczestników, a następnie udostępnienie publicznie projektu strategii na kanałach informacyjnych Partnerów oraz drogą elektroniczną do wszystkich interesariuszy OPPT Brodnicy, z możliwością zgłaszania uwag i komentarzy do przygotowanego projektu dokumentu Strategii OPPT Brodnicy.

Głównym celem konsultacji było uspołecznienie wniosków i założeń strategicznych, przekazanie do zaopiniowania przez przedstawicieli lokalnego środowiska, reprezentującego kluczowych interesariuszy obszaru powiatu brodnickiego i wypracowanie wspólnej, społecznie akceptowanej wersji strategii terytorialnej.

Raport z konsultacji projektu strategii znajduje się w załączniku nr 6 do niniejszej strategii.

6.1.3. Spotkania warsztatowe

Od listopada 2022 roku do marca 2023 roku na terenie OPPT Brodnicy prowadzone były **spotkania warsztatowe z udziałem przedstawicieli lokalnych środowisk**, w mniejszym lub większym składzie, będące elementem procesu tworzenia założeń strategicznych.

Pierwszym kluczowym elementem procesu warsztatowego były spotkania na etapie diagnostycznym w grudniu 2022 roku, kiedy w dwóch terminach przeprowadzono partycypacyjny proces wyłaniania i określania kluczowych zasobów, produktów, problemów i potrzeb istotnych z punktu widzenia OPPT Brodnicy.

W spotkaniach brali udział lokalni przedstawiciele każdego samorządu, wóldarze, członkowie Grupy Roboczej oraz lokalni interesariusze. W każdym spotkaniu udział wzięło po kilkanaście osób, a wypracowane propozycje pozwoliły na przygotowanie kluczowych wniosków diagnozy, jako podstawy do budowania strategii.

Rysunek 10: Spotkanie warsztatowe w Brodnicy: identyfikacja zasobów i produktów

Źródło: materiał własny

Rysunek 11: Spotkanie warsztatowe w Brodnicy: omówienie kluczowych problemów

Źródło: materiał własny

Drugi kluczowy element partycypacji warsztatowej przeprowadzony został na etapie opracowywania strategii w lutym 2023 r., kiedy ponownie w dwóch terminach odbyły się lokalne warsztaty mające w założeniu wypracowanie wizji i celów OPPT Brodnicy, zgłaszanie propozycji projektów strategicznych, oraz omówienie sposobów włączania partnerów na etapie wdrażania i oceny strategii. Było to jednocześnie bardzo produktywne forum i miejsce do budowania lokalnej społeczności i wzmacniania tkanki społecznej.

W spotkaniach brali udział lokalni przedstawiciele każdego samorządu, władarze, członkowie Grupy Roboczej oraz lokalni interesariusze. W każdym spotkaniu udział wzięło po kilkanaście osób, a wypracowane propozycje pozwoliły na przygotowanie kierunkowych rozwiązań zastosowanych w niniejszej strategii.

Rysunek 12: Spotkanie warsztatowe w Brodnicy: opracowanie wizji i celów strategicznych OPPT Brodnicy

Źródło: materiał własny

Rysunek 13: spotkanie warsztatowe w Brodnicy: opracowanie wizji i celów strategicznych OPPT Brodnicy

Źródło: materiał własny

Trzeci ważny element partycypacji warsztatowej, tym razem w formule partycypacji pośredniej, przeprowadzony został na etapie opracowywania projektów w marcu 2023 roku, kiedy na terenie OPPT Brodnicy odbyły się lokalne warsztaty mające w założeniu opracować i zintegrować zgłoszone w otwartym naborze propozycje projektów strategicznych.

W spotkaniach tych brali udział przedstawiciele Grupy Roboczej, którzy analizowali zgłoszone przez mieszkańców pomysły i poprzez selekcję, grupowanie i integrowanie powstawały podobne wątki, tworząc w ten sposób wiązki projektów strategicznych – kluczowych i uzupełniających.

Rysunek 14: Spotkanie warsztatowe w Brodnicy: integrowanie pomysłów na projekty strategiczne

Źródło: materiał własny

6.1.3. Informacja o sposobie uwzględnienia praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem dokumentu

Proces przygotowania dokumentu strategii prowadzony był w sposób otwarty i transparentny. Informacje o procesie, w tym badaniach ankietowych, otwartych naborach na pomysły, dystrybuowane były przez kanały informacyjne samorządów OPPT Brodnicy, które zobowiązane są do stosowania praktyk równościowych i niedyskryminacyjnych oraz reguł dostępności (np. wymagania dotyczące stron internetowych). Spotkania bezpośrednie w miarę możliwości odbywały się w miejscach dostępnych, czyli w siedzibach urzędów czy placówkach publicznych. W pracach nad dokumentem zachowano parytet kobiet i mężczyzn zarówno ze strony przedstawicieli samorządów, jak i strony społecznej. Ponadto w pracach warsztatowych i w informacjach na temat procesu stawiano duży nacisk na komunikatywność i jasność przekazu, by uniknąć barier zbędnej „eksperckości” i hermetyczności języka, utrudniającego przyswajanie treści.

6.2. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA NA ETAPIE WDRAŻANIA I OCENY STRATEGII

Zaangażowanie środowiska społecznego we wdrażanie i ocenę strategii jest istotnym warunkiem jej sukcesu. Na tym etapie szczególnie ważna jest także współpraca międzysamorządowa i międzysektorowa, z uwagi na przewidywaną rolę również otoczenia zewnętrznego w stosunku do organizacji OPPT Brodnicy.

Udział społeczeństwa w realizacji określonych działań w ramach realizacji strategii musi być oparty na **przejrzystych zasadach** spełniając minimum następujące kryteria:

- **trafność działań** – powiązanych z obszarem problemowym, w którym jest realizowana strategia, a partnerzy powinni posiadać potencjał pozwalający na aktywne uczestnictwo w prowadzonych pracach;
- **optymalność** – osiągnięcie optymalnej reprezentacji społeczeństwa, aby ich głos był widoczny w procesie;
- **bezstronność** – umożliwienie podejmowania decyzji w sposób neutralny, na podstawie obiektywnych kryteriów, a nie partykularnych przekonań, uprzedzeń czy preferencji, bez faworyzowania którejkolwiek ze stron;
- **efektywność** – działanie w sposób możliwie najskuteczniejszy, przy optymalnym zaangażowaniu środków, wiedzy i kapitału ludzkiego;
- **prawo do uczestnictwa** – zapewnienie udziału właściwych przedstawicieli społeczeństwa we wszystkich etapach realizacji strategii.

Partycypacja społeczna na tym etapie realizacji strategii uwzględniać będzie **aktywny udział mieszkańców** poprzez zaplanowanie szeregu działań:

- **badania sondażowe i ankiety** na temat oceny procesów, które zaszły na obszarze OPPT Brodnicy w trakcie wdrażania strategii – badanie odbędzie się podobnie jak na etapie przygotowywania strategii poprzez ankiety internetowe skierowane do wskazanych grup społecznych;
- **badania fokusowe** dotyczące jakości życia na obszarze objętym partnerstwem – przeprowadzone podczas bezpośrednich spotkań z mieszkańcami w każdej z gmin lub podczas spotkania przedstawicieli z całego obszaru, gdzie częstotliwość spotkań dostosowana do potrzeb (np. zgłaszanych uwag);
- **debaty** z władzami publicznymi i partnerami społeczno-gospodarczymi na temat efektów zrealizowanych działań – przeprowadzona w jednej lub kilku z dostępnych form;
- **zbieranie opinii** o realizacji strategii zgłaszanych różnymi kanałami do przedstawicieli poszczególnych Partnerów (samorządów).

Jednocześnie bardzo ważnym elementem jest dalsza właściwa **komunikacja zewnętrzna i informowanie** mieszkańców i ośrodków opinii publicznej o zamierzeniach i efektach strategii działając w oparciu o spójną politykę komunikacyjną i narzędzia (działania PR). Ważne, aby komunikacja ta prowadzona była różnymi kanałami i metodami, z uwzględnieniem potrzeb osób o szczególnych potrzebach, np. seniorów czy osób z niepełnosprawnościami, tak, aby charakteryzować się maksymalną skutecznością i dostępnością.

Elementami do wykorzystania w skutecznej komunikacji będą:

- Publikacje w mediach tradycyjnych (lokalnych, krajowych, zagranicznych);
- Publikacje w mediach społecznościowych;
- Nowoczesne formy komunikacji (e-biuletyny, czaty, spotkania online, wideo, itd.);
- Spotkania bezpośrednie (warsztaty, debaty, spotkania lokalne);
- Materiały drukowane, pisane, promocyjne (foldery, broszury, katalog dobrych praktyk);
- Promocja efektów strategii (lokalnych podmiotów i produktów);
- Promocja zewnętrzna strategii (konferencje, fora, debaty, spotkania z przedstawicielami);
- Organizacja cyklicznego wydarzenia poświęconego w całości lub w części efektom realizacji strategii.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Wszystkie projekty planowane do realizacji w ramach strategii, w tym również wyłonione w ramach procesu jej aktualizacji będą zakładać możliwość udziału zewnętrznych źródeł finansowania – współfinansowanych w całości lub częściowo, w oparciu o bezzwrotne środki zewnętrzne.

Podstawowe źródło finansowania wszystkich inicjatyw strategicznych stanowią będą środki funkcjonujące w ramach różnych polityk UE, w tym Polityka Spójności UE, Wspólna Polityka Rybołówstwa, Wspólna Polityka Rolna oraz instrumenty w ramach Europejskiego Planu Odbudowy.

Obecnie realizowana Polityka spójności na lata 2021-27 obejmuje m.in. następujące fundusze:

- **Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego**

służący wzmocnieniu spójności gospodarczej i społecznej Unii Europejskiej. Ma on łagodzić dysproporcje w rozwoju europejskich regionów i zmniejszać braki w zakresie rozwoju regionów znajdujących się w najmniej korzystnej sytuacji;

- **Fundusz Spójności**

służący redukowaniu dysproporcji gospodarczych i społecznych oraz promowaniu zrównoważonego rozwoju. W jego ramach realizowane są strategiczne projekty w obszarach ochrony środowiska i transportu, w tym transeuropejskich sieci transportowych (TEN-T);

- **Europejski Fundusz Społeczny+**

ma być głównym narzędziem UE służącym zwiększaniu spójności społecznej i gospodarczej, odpowiadaniu na wyzwania rynku pracy i wyzwania społeczne oraz stymulowaniu zrównoważonego rozwoju gospodarczego poprzez inwestowanie w kapitał ludzki. EFS+ będzie obejmować obecnie rozproszone instrumenty: EFS, Inicjatywę na rzecz osób młodych (YEI), Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) oraz Europejski Program na rzecz Zatrudnienia i Innowacji Społecznych (EaSI).

Realizacja funduszy następować będzie poprzez programy na poziomie regionalnym i krajowym.

7.1. PROGRAM REGIONALNY

Na poziomie regionalnym będzie to kontynuacja Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, nazwana: **Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027** (FEdKP 2021-2027), z alokacją

łącną na poziomie 1836 mln Euro, z czego 1326 mln euro ze środków EFRR, a 510 mln euro ze środków EFS+. Środki te zakładają realizację projektów z obszarów wsparcia, takich jak: przedsiębiorczość, energetyka, klimat, środowisko, mobilność miejska i transport, infrastruktura edukacyjna, społeczna i zdrowotna, kultura i turystyka, a także projekty z zakresu EFS+, tj. usługi społeczne, edukacja, zdrowie i rynek pracy.

W chwili obecnej program jest zatwierdzony, opracowywane są dokumenty operacyjne, a pierwsze nabory planowane są w połowie 2023 roku. Podział na cele tematyczne i przyporządkowane im poszczególne priorytety wygląda następująco:

Tabela 21: Podział FEoKP 2021-2027 na priorytety

Cel polityki	Opis
CP1.	Bardziej inteligentna Europa (EFRR)
CP2.	Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa (EFRR)
CP3.	Lepiej połączona Europa (EFRR)
CP4.	Europa o silniejszym wymiarze społecznym (EFRR i EFS+)
CP5.	Europa bliżej obywateli (EFRR)
Priorytet	Opis
P 1.	<p>PRIORYTET 1 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ WZROSTU INNOWACYJNOŚCI I KONKURENCYJNOŚCI REGIONU</p> <p>Cel szczegółowy 1(i) Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii</p> <p>Cel szczegółowy 1(ii) Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych</p> <p>Cel szczegółowy 1(iii) Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne</p>
P 2.	<p>PRIORYTET 2 FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA CZYSTEJ ENERGII I OCHRONY ZASOBÓW ŚRODOWISKA REGIONU</p> <p>Cel szczegółowy 2(i) Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych</p> <p>Cel szczegółowy 2(ii) Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju</p> <p>Cel szczegółowy 2(iv) Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego</p> <p>Cel szczegółowy 2(v) Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej</p> <p>Cel szczegółowy 2(vi) Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej</p>

	Cel szczegółowy 2(vii) Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia
P 3.	PRIORYTET 3 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA ZRÓWNOWAŻONY TRANSPORT MIEJSKI Cel szczegółowy 2(viii) Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej
P 4.	PRIORYTET 4 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ SPÓJNOŚCI I DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ REGIONU Cel szczegółowy 3 (ii) Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej
P 5.	PRIORYTET 5 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA WZMACNIANIE POTENCJAŁÓW ENDOGENICZNYCH REGIONU Cel szczegółowy 5 (i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
P 6.	PRIORYTET 6 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ ZWIĘKSZENIA DOSTĘPNOŚCI REGIONALNEJ INFRASTRUKTURY DLA MIESZKAŃCÓW Cel szczegółowy 4(II) Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz on-line Cel szczegółowy 4(iii) Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne Cel szczegółowy 4 (v) Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej Cel szczegółowy 4(vi) Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych
P 7.	PRIORYTET 7 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA ROZWÓJ LOKALNY Cel szczegółowy 4(c) Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu Cel szczegółowy 4(f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej

	<p>edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwienie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami</p> <p>Cel szczegółowy 4(g) Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej</p> <p>Cel szczegółowy 4(l) Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci</p>
P 8.	<p>PRIORYTET 8 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA WSPARCIE W OBSZARZE RYNKU PRACY, EDUKACJI I WŁĄCZENIA SPOŁECZNEGO</p> <p>Cel szczegółowy 4(a) Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej</p> <p>Cel szczegółowy 4(d) Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia</p> <p>Cel szczegółowy 4(f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami</p> <p>Cel szczegółowy 4(g) Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej</p> <p>Cel szczegółowy 4(h) Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji</p> <p>Cel szczegółowy 4(i) Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów</p> <p>Cel szczegółowy 4(k) Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie</p>

	dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej
P 9.	Priorytet pomocy technicznej – EFS+
P 10.	Priorytet pomocy technicznej – EFRR

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego

7.1.1. Inne Instrumenty Terytorialne

Polityka terytorialna Województwa Kujawsko-Pomorskiego w perspektywie 2021-2027 prowadzona jest na pięciu poziomach, w odniesieniu do różnych potrzeb i funkcji poszczególnych terytoriów, w tym szczególne znaczenie dla niniejszej strategii ma poziom IV – **poziom miast powiatowych**, ich obszarów funkcjonalnych (tzw. obszary prowadzenia polityki terytorialnej), mający wpływ na kształtowanie warunków dla wysokiej jakości życia (usługi publiczne typowe dla poziomu powiatu) oraz konkurencyjności gospodarki i rynków pracy – a więc jest równoznaczny z obszarem OPPT Brodnicy.

Instrument IIT stanowić będzie jedno z podstawowych, inicjatywnych źródeł finansowania wybranych projektów strategicznych, a zakres wsparcia koncentrować się będzie na budowaniu warunków wysokiej jakości życia i usług publicznych. W ramach działań dla turystyki zakłada się zachowanie i ochronę walorów środowiska, promując zasady działań zrównoważonych.

Lista projektów zgłoszonych w ramach instrumentu IIT jest równoznaczna z listą projektów kluczowych i znajduje się w załączniku nr 2 do niniejszej strategii.

7.2. PROGRAMY KRAJOWE

W zależności od zakresu tematycznego, możliwości i warunków formalnych oraz decyzji Partnerstwa rozpatrywanym źródłem finansowania wybranych projektów strategicznych będą programy krajowe, z czego kluczowe to:

- **Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS)**

następca Programu Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ). Program przyczyni się do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu. FEnIKS wesprze również inwestycje transportowe oraz dofinansuje ochronę zdrowia i dziedzictwo kulturowe. Planowany budżet to: ponad 25 mld euro.

- **Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS)**

następca Programu Wiedza Edukacja Rozwój (POWER). Główne obszary działania FERS to: praca, edukacja, zdrowie oraz dostępność. Program będzie wspierał projekty z zakresu: poprawy sytuacji osób na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.

Oraz dodatkowo również:

- **Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)**
- **Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC)**

7.3. POZOSTAŁE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Jednocześnie, poza finansowaniem ze środków pochodzących z programów unijnych rekomenduje się również wykorzystanie innych źródeł finansowania, tj.

- Krajowy Plan Odbudowy (KPO) przygotowywany na podstawie Europejskiego Planu Odbudowy;
- inicjatywy krajowe, tj. Nowy gospodarczy Polski Ład, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg Samorządowych, Program Inwestycji Strategicznych;
- inicjatywy regionalne i lokalne, tj. środki Lokalnych Grup działania;
- środki sektora prywatnego, np. w formule partnerstwa publiczno-prywatnego;
- środki instytucji finansowych i kredytowych, kredyty bankowe;
- środki własne samorządów wchodzących w skład OPPT Brodnicy, jako podstawowe źródło realizacji podstawowych inicjatyw i uzupełniania wymaganych wkładów własnych przy finansowaniu zewnętrznym.

Niewykluczone jest wykorzystanie rozwiązań hybrydowych, mieszanych, polegających na zaangażowaniu we współfinansowanie projektów, kilku środków, w tym sektora prywatnego. Ważnym źródłem dofinansowania realizacji planowanych projektów, który również może być brany pod uwagę przez jednostki sektora finansów publicznych, mogą być zwrotne kredyty na wydatki inwestycyjne.

Wskazane powyżej przykładowe źródła finansowania należy rozpatrywać jako katalog otwarty, elastyczny. Czas obowiązywania strategii i realizacji projektów nastąpi w latach 2023-2032. Tym samym należy zakładać, że w tym okresie pojawią się również inne programy dofinansowujące skierowane na rozwój inwestycji w samorządach, które należy monitorować, aktualizować i dostosowywać w optymalny sposób w celu realizacji zamierzonych inwestycji i wypełnienia celów strategii.

WYKAZ TABEL I ILUSTRACJI

SPIS TABEL:

Tabela 1: Typologia gmin	11
Tabela 2: Kluczowe zasoby i produkty OPPT Brodnicy	23
Tabela 3: Matryca logiczna - drzewo problemów	25
Tabela 4: Matryca kluczowych potrzeb OPPT Brodnicy	26
Tabela 5: Zatwierdzona wizja OPPT Brodnicy – hasła/slogany	32
Tabela 6: Zatwierdzona wizja OPPT Brodnicy – pełen opis	32
Tabela 7: Zatwierdzone cele strategiczne OPPT Brodnicy	34
Tabela 8: Cel główny – definicja.....	35
Tabela 9: Cele społeczne – definicje	35
Tabela 10: Cele gospodarcze – definicje	36
Tabela 11: Cele środowiskowo-przestrzenne – definicje	37
Tabela 12: Matryca relacji celów operacyjnych i potrzeb rozwojowych	42
Tabela 13: Odniesienie celu głównego do strategii wyższego rzędu	44
Tabela 14: Odniesienie celu szczegółowego: społecznego do strategii wyższego rzędu	46
Tabela 15: Odniesienie celu szczegółowego: gospodarczego do strategii wyższego rzędu.....	49
Tabela 16: Odniesienie celu szczegółowego: środowiskowo-przestrzennego do strategii wyższego rzędu	52
Tabela 17: Kryteria oceny projektu zintegrowanego.....	56
Tabela 18: Lista wiązek projektów strategicznych.....	59
Tabela 19: Lista przykładowych powiązań i zależności między wiązkami projektów .	60
Tabela 20: Matryca wskaźników rezultatu strategicznego.....	64
Tabela 21: Podział FEEdKP 2021-2027 na priorytety	80

SPIS RYSUNKÓW:

Rysunek 1: Położenie OPPT Brodnicy	10
Rysunek 2: Charakterystyka obszarów problemowych	13
Rysunek 3: Instrumenty Polityki Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego	15
Rysunek 4: Społeczny wskaźnik rozwoju na tle kraju (2021)	16
Rysunek 5: Gospodarczy wskaźnik rozwoju na tle kraju (2021)	18
Rysunek 6: Środowiskowo-przestrzenny wskaźnik rozwoju na tle kraju (2021)	20
Rysunek 7: Matryca logiczna – drzewo celów	39
Rysunek 8: Matryca relacji celów i problemów.....	41
Rysunek 9: Sektory kluczowych interesariuszy.....	70
Rysunek 10: Spotkanie warsztatowe w Brodnicy: identyfikacja zasobów i produktów	73
Rysunek 11: Spotkanie warsztatowe w Brodnicy: omówienie kluczowych problemów	73
Rysunek 12: Spotkanie warsztatowe w Brodnicy: opracowanie wizji i celów strategicznych OPPT Brodnicy	74
Rysunek 13: spotkanie warsztatowe w Brodnicy: opracowanie wizji i celów strategicznych OPPT Brodnicy	75
Rysunek 14: Spotkanie warsztatowe w Brodnicy: integrowanie pomysłów na projekty strategiczne	76

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW:

Załącznik nr 1: Raport diagnostyczny	
Załącznik nr 2: Lista projektów kluczowych	
Załącznik nr 3: Komplet fiszek projektowych dla projektów kluczowych	
Załącznik nr 4: Lista projektów uzupełniających	
Załącznik nr 5: Lista zintegrowanych wiązek projektów strategicznych	
Załącznik nr 6: Raport z konsultacji projektu strategii	

